

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ
ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΜΕ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ ΣΕ
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Του Γιάνναρου Χριστοφόρου του Γεωργίου

Επιβλέπων καθηγητής: Ανέστης Λαδάς

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στη
Λογιστική Φορολογία και Χρηματοοικονομική Διοίκηση

Δεκέμβριος 2022

«Γνους πράττε»

Πιπτακός ο Μυτιληναίος, 650-570 π.Χ.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η μέτρηση της απόδοσης είναι καθοριστική για τη λειτουργία μιας οικονομικής οντότητας. Η αποφασιστική σημασία της μέτρησης της απόδοσης σχετίζεται τόσο με τους ανθρώπους που τη διοικούν και κατέχουν τα ηνία της, όσο και με αυτούς που βρίσκονται εκτός αυτής, αλλά παρακολουθούν στενά την πορεία της, όπως οι μέτοχοι, μελλοντικοί επενδυτές, πελάτες και προμηθευτές.

Σε κάθε περίπτωση ο ρόλος της μέτρησης της απόδοσης είναι αξιολογικός, αποτελώντας προϋπόθεση για την επιτυχία της επιχείρησης. Σε αυτή τη μέτρηση αξιοποιούνται διάφοροι αριθμοδείκτες, προκειμένου να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα.

Λέξεις κλειδιά : Ανάλυση, Απόδοση, Αριθμοδείκτες, Ξενοδοχειακή βιομηχανία, Συμπέρασμα .

ABSTRACT

Measuring performance is instrumental to the operation of an economic entity. The determining importance of performance measurement relates both to the people who manage and hold the reins of it and to those who are outside it, but monitor its progress such as shareholders, future investors, customers and suppliers.

In any case, the role of performance measurement is remarkable and is a prerequisite for the success of the business. In this measurement various financial ratios are used in order to draw useful conclusions.

Key Words : Analysis, Performance, Financial ratios, Hotel industry, Conclusion .

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	3
ABSTRACT.....	4
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΟΧΟΜΕΝΩΝ.....	5
Κατάλογος πινάκων και διαγραμμάτων.....	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	9
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
1.1 Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	9
1.2 Σκοπός διπλωματικής εργασίας.....	10
1.3 Δομή της εργασίας.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	12
ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ	12
2.1 Εισαγωγή.....	12
2.2 Διάκριση και γνωρίσματα.....	13
2.3 Οργάνωση.....	14
2.4 Λογιστική ξενοδοχειακών επιχειρήσεων.....	15
2.5 Παρατηρήσεις για την τουριστική βιομηχανία.....	16
2.6 Προϊόν τουριστικού κλάδου.....	17
2.7 Συνεισφορά του Τουρισμού στην Ελλάδα.....	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	21
ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΗΣΗ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	21
3.1 Μέτρηση της απόδοσης και αποδοτικότητα.....	21

3.2 Ερμηνεία και αξιοποίηση των αριθμοδεικτών.....	22
3.3 Αδυναμίες των Αριθμοδεικτών.....	24
3.4 Κατηγορίες Αριθμοδεικτών.....	25
3.4.1 Δείκτες Ρευστότητας.....	25
3.4.2 Δείκτες Δραστηριότητας.....	27
3.4.3 Δείκτες Χρέους ή χρηματοοικονομικής μόχλευσης.....	29
3.4.4 Δείκτες κερδοφορίας και επενδυτικοί.....	31
3.4.5 Αριθμοδείκτες διάρθρωσης Κεφαλαίων.....	34
3.5 Σπουδαιότητα αριθμοδεικτών για ανάλυση απόδοσης σε ξενοδοχειακή μονάδα...35	
3.6 Διαφοροποίηση αριθμοδεικτών σε ξενοδοχειακή μονάδα.....	35
3.6.1 Πληρότητα Δωματίων.....	35
3.6.2 Δείκτες Κόστους.....	36
3.6.3 Δείκτες Εσόδων.....	37
3.6.4 Δείκτες Κερδών.....	38
3.6.5 Δείκτες Ρευστότητας.....	38
3.6.6 Δείκτες Κυκλοφοριακής Ταχύτητας ή Δραστηριότητας.....	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	40
ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ.....	40
4.1 Εισαγωγή.....	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.....	55
ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟΥ ΚΛΑΔΟΥ.....	55
5.1 Εισαγωγή.....	55
5.2 Η αποτελεσματική διοίκηση ως καθοριστικός παράγοντας στην επόμενη ημέρα μετά την πανδημία.....	55
5.3 Επικρατούσες συνθήκες στην Ελλάδα.....	56

5.4 Μακροπρόθεσμα σχέδια δράσης για τον ελληνικό τουρισμό.....	57
5.5 Η προοπτική εξέλιξης του συνεδριακού τουρισμού.....	59
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6.....	61
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	61
6.1 Γενικά συμπεράσματα.....	61
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	63

Κατάλογος πινάκων και διαγραμμάτων

• ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 4-1: Διαχρονική πορεία γενικής ρευστότητας.....	49
---	----

• ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

Διάγραμμα 2-1: Κατανομή άφιξης επισκεπτών στην Ελλάδα.....	18
Διάγραμμα 2-2: Μεταφορικά μέσα των επισκεπτών.....	19
Διάγραμμα 2-3: Ταξινόμηση εσόδων από τουρισμό ανά μήνα.....	20
Διάγραμμα 4-1: Πληρότητα Δωματίων.....	42
Διάγραμμα 4-2: Αριθμοδείκτης πληρότητας κλινών.....	43
Διάγραμμα 4-3: Κατανομή εσόδων ανά κλίνη.....	44
Διάγραμμα 4-4: Σύγκριση κερδοφορίας με προηγούμενα έτη.....	45
Διάγραμμα 4-5: Αποτελέσματα οικονομικής διάρθρωσης.....	46
Διάγραμμα 4-6: Αριθμοδείκτης δανειακής εξάρτησης.....	47
Διάγραμμα 4-7: Αριθμοδείκτης γενικής ρευστότητας.....	48
Διάγραμμα 4-8: Αριθμοδείκτης είσπραξης απαιτήσεων.....	49
Διάγραμμα 4-9: Αριθμοδείκτης απόδοσης Ενεργητικού.....	50
Διάγραμμα 4-10: Δείκτης Χρέους προς Ίδια Κεφάλαια.....	51
Διάγραμμα 4-11: Σύγκριση Γενικής Ρευστότητας.....	52
Διάγραμμα 4-12: Λειτουργικό Περιθώριο Κέρδους.....	53
Διάγραμμα 4-13: Διάρθρωση Κεφαλαίων.....	54

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Ζωτικής σημασίας για τις επιχειρήσεις αποτελούν τα συμπεράσματα που προκύπτουν από τη χρηματοοικονομική ανάλυση των καταστάσεων. Οι επιχειρήσεις εκδίδουν λογιστικές και χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Το ζητούμενο από την ανάλυση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων είναι η παροχή ικανοποιητικής χρηματοοικονομικής πληροφορίας. Η πληροφόρηση που παρέχεται λειτουργεί ως διάυλος επικοινωνίας με όλους τους παράγοντες που συνθέτουν την «αγορά». Η πληροφόρηση αυτή χαρακτηρίζεται ως ένα «οικονομικό» αγαθό.

Η πληροφόρηση που παρέχεται λειτουργεί ως ένα εξειδικευμένο εργαλείο στη διαδικασία λήψης αποφάσεων εκ μέρους των στελεχών. Η πληροφόρηση συμβάλλει στην επιλογή της πιο λογικής λύσης ανάμεσα σε διάφορες εναλλακτικές. Διάφοροι φορείς ακόμη αντιλαμβάνονται μέσω της πληροφόρησης την αποδοτικότητα των πολιτικών που ακολουθούνται, τις προοπτικές ανάπτυξης για το μελλοντικό διάστημα, καθώς και τους κινδύνους που ελλοχεύουν. Στους διάφορους φορείς εντάσσονται οι επενδυτές, οι δανειστές, οι εργαζόμενοι, αναλυτές και σύμβουλοι, η Κυβέρνηση και το κοινό.

Η εύρυθμη λειτουργία μιας επιχείρησης στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό από την ικανότητα των στελεχών για συλλογή, έλεγχο και αξιοποίηση των σημαντικών δεδομένων. Δε μπορεί να παραλειφθεί το κόστος που συνδέεται με τη παραγωγή των χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Εκτός από το κόστος παραγωγής διακρίνεται και το κόστος ερμηνείας και ανάλυσης των καταστάσεων.

Μία μέθοδος που χρησιμοποιείται για την ανάλυση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων αποτελεί η αξιοποίηση των αριθμοδεικτών.

1.2 Σκοπός διπλωματικής εργασίας

Η παρούσα διπλωματική εργασία στοχεύει στην ανάλυση των αριθμοδεικτών που αξιοποιούνται για τη μέτρηση της απόδοσης μιας επιχείρησης που δραστηριοποιείται στον τομέα του τουρισμού. Χρησιμοποιώντας μάλιστα, πρακτικά παραδείγματα, διαπιστώνω τη σπουδαιότητα των αριθμοδεικτών στο σύγχρονο επιχειρηματικό κόσμο.

1.3 Δομή της εργασίας

Η διάρθρωση της εργασίας ακολουθεί μια λογική δομή. Τα θέματα αναλύονται σε έξι κεφάλαια.

Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι εισαγωγικές παρατηρήσεις, ο σκοπός της διπλωματικής εργασίας και η δομή της.

Το δεύτερο κεφάλαιο περιγράφει την εμφάνιση των ξενοδοχείων στον επιχειρηματικό κόσμο με την ανάλυση των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων και της οργάνωσής τους. Αναλύεται το τουριστικό προϊόν και η συνεισφορά του τουρισμού στη χώρα μας, αναφορικά με το ημερολογιακό έτος 2020.

Στο τρίτο κεφάλαιο εξετάζονται οι αριθμοδείκτες που χρησιμοποιούνται για την ανάλυση της απόδοσης, καθώς και η διαφοροποίησή τους στη βιομηχανία της φιλοξενίας.

Ακολουθούν πρακτικά παραδείγματα αξιοποίησης αριθμοδεικτών και προβολή μέσω διαγραμμάτων, στο τέταρτο κεφάλαιο της εργασίας. Φυσικά τα διαγράμματα συνοδεύονται από σχολιασμό και παρατηρήσεις.

Εν συνεχεία, στο πέμπτο κεφάλαιο προβάλλονται οι συνθήκες που επικρατούν την τρέχουσα θερινή σεζόν με τη χαλάρωση των μέτρων απέναντι στην πανδημία και προτείνεται λύση για την επιμήκυνση της σεζόν, ώστε να καλύπτει όλη την περίοδο του έτους.

Καταλήγοντας, στο τελευταίο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της παρούσης εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

2.1 Εισαγωγή

Ο κλάδος της φιλοξενίας εμφανίζεται σε όλες τις χώρες του κόσμου, παρουσιάζοντας μεγάλη ποικιλομορφία και περιπλοκότητα. Συμπεριλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα ανεξάρτητων τουριστικών επιχειρήσεων και αποτελεί συστατικό της οικονομίας ενός ακόμη μεγαλύτερου φάσματος χωρών, των οποίων η κύρια δραστηριότητα δεν είναι η φιλοξενία.¹

Η βιομηχανία των ξενοδοχείων αποτελεί απόρροια του αισθήματος της φιλοξενίας, που διακρίνει την ανθρώπινη κοινωνία. Το αίσθημα της φιλοξενίας παρουσιάζεται ιδιαίτερα ανεπτυγμένο στην Αρχαία Ελλάδα, με τον ξένο να λαμβάνει δώρα κατέχοντας τιμητική θέση στο γεύμα και διαμένοντας σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο, τον ξενώνα.² Οι αρχαίοι Έλληνες και οι Ρωμαίοι ήταν οι πρώτοι που δημιούργησαν εγκαταστάσεις φιλοξενίας.³

Στο πέρασμα των χρόνων, η μετακίνηση των κατοίκων απέκτησε κερδοσκοπικό χαρακτήρα και δεν άργησαν να διαμορφωθούν τα πρώτα πανδοχεία, ενώ αργότερα εμφανίστηκαν τα ξενοδοχεία, εξυπηρετώντας τις ανάγκες των ταξιδιωτών.⁴ Οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις ορίζονται ως οι επιχειρήσεις που διαθέτουν καταλύματα προς ενοικίαση.⁵ Η συγκρότηση των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων στοχεύει στην παροχή καταλυμάτων στο ευρύ κοινό, παράλληλα με την παροχή διάφορων πρόσθετων υπηρεσιών. Στη σύγχρονη εποχή, οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις αποτελούν

¹ Slattery,(2002).

² Λεκαράκου, (2020).

³ Νικολάε, (2019).

⁴ Λεκαράκου, (2020).

⁵ Νικολάε, (2019).

πολυσύνθετες οικονομικές μονάδες που εξειδικεύονται στην παραγωγή και προσφορά τόσο υλικών όσο και άυλων αγαθών.⁶

2.2 Διάκριση και γνωρίσματα

Τα ξενοδοχεία λειτουργούν είτε ως αυτόνομες μονάδες, είτε ως αλυσίδες που έχουν υπό τον έλεγχο τους ξενοδοχεία σε διαφορετικές περιοχές. Στη δεύτερη περίπτωση, παρατηρείται ένα κοινό σύστημα οργάνωσης και λειτουργίας ενώ αντίστοιχα το πακέτο παροχής υπηρεσιών είναι παρόμοιο.⁷

Η διάκριση των ξενοδοχείων επιτελείται βάσει της κατηγορίας που ανήκουν, των προσφερόμενων υπηρεσιών, του τόπου εγκατάστασης, της διάρκειας λειτουργίας και της δυναμικότητας τους. Μάλιστα, τα ξενοδοχεία διακρίνονται ανάλογα με τη διοικητική, οικονομική και νομική τους μορφή. Χαρακτηριστική αποτελεί η διεθνής ταξινόμηση των ξενοδοχείων σε 1*,2*,3*,4* και 5*. Συγκεκριμένα, για να υπαχθεί ένα ξενοδοχείο σε μια κατηγορία αστερών, πρέπει να πληρούνται οι απαραίτητες τεχνικές και λειτουργικές προδιαγραφές της και η λειτουργική μορφή του ξενοδοχείου να ταυτίζεται με τα διεθνώς προσδιορισμένα κριτήρια ή να συγκλίνει με τα βασικά χαρακτηριστικά τους.⁸

Η διαμονή συγκαταλέγεται ως η κύρια υπηρεσία που προσφέρει ένα ξενοδοχείο. Χωρίς τη διαμονή, δεν υφίσταται μονάδα φιλοξενίας. Ωστόσο, το προϊόν της φιλοξενίας περιλαμβάνει περισσότερα από ένα δωμάτιο και μια κλίνη. Ο επισκέπτης αγοράζει και λαμβάνει παροχές και υπηρεσίες, όπως είναι η ατμόσφαιρα, η διακόσμηση και η ασφάλεια.⁹

Το χαρακτηριστικό γνώρισμα των ξενοδοχείων, το οποίο τα διαφοροποιεί από άλλες επιχειρήσεις είναι οι πελάτες, καθώς και το ειδικευμένο προσωπικό, που οφείλει με καλή διάθεση να παρέχει τις κατάλληλες υπηρεσίες προς τους επισκέπτες. Τα

⁶ Λεκαράκου, (2020).

⁷ Κρυστάλλης, (2012).

⁸ Εγκλιόν, (2011)

⁹ Ionel,(2016).

ξενοδοχεία υπόκεινται σε έλεγχο από τον Εθνικό Οργανισμό Τουρισμού, την Αστυνομία την Αγορανομία, καθώς και από την ΑΑΔΕ. Επιπροσθέτως, στα ξενοδοχεία συναντούμε το αμετακίνητο προσφερόμενων αγαθών και υπηρεσιών, την ανελαστικότητα κόστους και προσφοράς, ενώ παρατηρείται επίσης η άμεση ζήτηση και προσφορά των υπηρεσιών. Τα προαναφερθέντα γνωρίσματα μαζί με την εποχικότητα συνθέτουν τη δομή των ξενοδοχείων.

2.3 Οργάνωση

Ζωτικής σημασίας για τη λειτουργία των ξενοδοχείων αποτελεί η οργάνωση σε διάφορα τμήματα, που βρίσκονται σε αλληλεξάρτηση μεταξύ τους και υπάγονται προς τη διεύθυνση.¹⁰ Η οργάνωση ενός ξενοδοχείου σχετίζεται με τον καθορισμό συγκεκριμένων εργασιών, την ομαδοποίηση των δραστηριοτήτων σε τμήματα, την ανάθεση κάθε τμήματος σε διοικητικό στέλεχος και τον καθορισμό ενός μηχανισμού ελέγχου της αποτελεσματικότητας, αναφορικά με τα ποσοστά επίτευξης των στόχων της επιχείρησης.¹¹ Ένα ορθά δομημένο ξενοδοχείο απαρτίζεται από το τμήμα υποδοχής και πληροφοριών, το τμήμα τηλεπικοινωνιών και το τμήμα κρατήσεων.

Σε μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες παρουσιάζεται η υπηρεσία ταμείου, που βρίσκεται στο χώρο υποδοχής και είναι επιφορτισμένη με διάφορες αρμοδιότητες, όπως η είσπραξη των οφειλόμενων χρηματικών ποσών από τους πελάτες. Απομένει λοιπόν το λογιστήριο της ξενοδοχειακής επιχείρησης.

Οι αρμοδιότητες της λογιστικής υπηρεσίας ενός ξενοδοχείου σχετίζονται με την επιλογή του κατάλληλου λογιστικού συστήματος και τεχνικής, την κατάρτιση του σχεδίου λογαριασμών και την ανάλυση του περιεχομένου. Επίσης, καθήκοντα της λογιστικής υπηρεσίας σχετίζονται με τον προσδιορισμό των οικονομικών αποτελεσμάτων, τη σύνταξη χρηματοοικονομικών καταστάσεων, την παρακολούθηση των μεταβολών των περιουσιακών στοιχείων και τον έλεγχο της λειτουργίας της

¹⁰ Λεκαράκου, (2020).

¹¹ Κρυστάλλης, (2012).

επιχείρησης. Το λογιστήριο είναι εκείνο που θα πληροφορήσει τα μέλη της διοίκησης αναφορικά με την ανάλυση των ισολογισμών και αριθμοδεικτών, ώστε να προβλεφθεί η πορεία και η αποδοτικότητα της εταιρείας. Ωστόσο, αυτή η πληροφόρηση δεν περιορίζεται εντός της ξενοδοχειακής μονάδας αλλά δύναται να μεταδοθεί σε τρίτους ενδιαφερόμενους. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν τα ταξιδιωτικά πρακτορεία, πιστωτές, επενδυτές που επιθυμούν την πληροφόρηση για την οικονομική πορεία της μονάδας, καθώς και δημόσιοι φορείς που στοχεύουν στην τουριστική αύξηση. Ευθύνη του λογιστηρίου αποτελεί η διενέργεια οργανωμένων και ουσιαστικών ελέγχων αποσκοπώντας στην αποφυγή και καταπολέμηση της σπατάλης καθώς και στην επεξεργασία στατιστικών ελέγχων.

2.4 Λογιστική ξενοδοχειακών επιχειρήσεων

Η ξενοδοχειακή λογιστική, η οποία και αποτελεί έναν ειδικό κλάδο της λογιστικής επιστήμης, εφαρμόζεται σε όλες τις μορφές των ξενοδοχείων. Ο προσδιορισμός της περιουσιακής συγκρότησης και της διάρθρωσης του ξενοδοχείου καθώς και η επίβλεψη των περιουσιακών μεταβολών μαζί με τον υπολογισμό των οικονομικών αποτελεσμάτων ορίζονται ως οι βασικότεροι στόχοι της ξενοδοχειακής λογιστικής.

Ο συγκεκριμένος κλάδος της λογιστικής αντιμετωπίζει πολλαπλά προβλήματα, τα οποία απορρέουν από την παράλληλη λειτουργία πολλών κλάδων εκμετάλλευσης και την κλιμάκωση τιμών του ίδιου προϊόντος. Μάλιστα, η ξενοδοχειακή λογιστική επιβάλλει την ταχύτατη και σωστή καταχώρηση των οικονομικών πράξεων προς αποφυγήν λανθασμένης ενημέρωσης του λογαριασμού πελατών και την ορθή απόσβεση των πάγιων στοιχείων.

Σημαντικό πρόβλημα παρουσιάζεται στην κοστολόγηση των προσφερόμενων υπηρεσιών και των υλικών αγαθών. Απαιτείται ακριβής προϋπολογισμός του κόστους εκ των προτέρων, με αποτέλεσμα η ενοικιαζόμενη τιμή του δωματίου να καλύπτει το κόστος προσφέροντας ένα ποσό ως κέρδος.¹²

¹² Λεκαράκου, (2020).

2.5 Παρατηρήσεις για την τουριστική βιομηχανία

Ο τουρισμός συνιστά μια δραστηριότητα που ξεπερνάει τα όρια των συμβατικών κλάδων της οικονομίας. Απαιτεί συνεισφορά από ένα οικονομικό, κοινωνικό περιβαλλοντολογικό και πολιτιστικό περιβάλλον. Υπό την έννοια αυτή ο τουρισμός περιγράφεται ως πολύπλευρος. Το πρόβλημα στην περιγραφή του τουρισμού ως «βιομηχανία» έγκειται στο γεγονός πως δε κατέχει τη συνήθη τυπική μορφή της παραγωγικής λειτουργίας, ούτε παραγωγή που μπορεί επιστημονικά να υπολογιστεί, σε αντίθεση με άλλους κλάδους, όπως η γεωργία (μέτρηση σε τόνους) ή τα αναψυκτικά (μέτρηση σε λίτρα). Επίσης, δεν υπάρχει μια κοινή δομή, η οποία να είναι αντιπροσωπευτική της βιομηχανίας σε κάθε χώρα. Παραδείγματος χάριν στη Γαλλία και την Ιταλία τα εστιατόρια και οι εμπορικές εγκαταστάσεις αποτελούν σημαντικά αξιοθέατα για τους επισκέπτες, ενώ στη Ρωσία δεν ισχύει το αντίστοιχο. Ακόμη και τα βασικά συστατικά της τουριστικής βιομηχανίας, όπως η διαμονή και η μετακίνηση διαφέρουν μεταξύ των κρατών.¹³

Ο τουρισμός ερμηνεύεται ως ένα πολυσύνθετο κοινωνικό και οικονομικό φαινόμενο, που δημιουργείται από τη μετακίνηση ανθρώπων σε χώρες, διαφορετικές από τον μόνιμο τόπο κατοικίας τους, για λόγους αναψυχής είτε για επαγγελματικούς σκοπούς.¹⁴

Επιπλέον, ο τουρισμός συνιστά μια οριζόντια οικονομική δραστηριότητα με επίδραση σε διάφορους κλάδους της οικονομίας, όπως η εστίαση, οι μεταφορές, η διαμονή, η διασκέδαση και άλλα.

Αξίζει να αναφερθεί πως η συνεισφορά του τουρισμού στην οικονομία επιτελείται τόσο με άμεσο όσο και με έμμεσο τρόπο. Η άμεση επίδραση στην εγχώρια οικονομία των κρατών προκαλεί ποσοτικές και ποιοτικές μεταβολές.¹⁵

Σημαντικότερες επιπτώσεις της τουριστικής κίνησης αποτελούν η αύξηση του εισοδήματος των κατοίκων και κατά επέκταση η άνοδος του βιοτικού επιπέδου. Με

¹³ Lickorish, Jenkins (2007).

¹⁴ unwto.org, (2005).

¹⁵ Λαγός, (2007).

την τουριστική δραστηριότητα δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας και το κράτος αντλεί πολλαπλά έσοδα μέσω της φορολόγησης. Η έμμεση συνεισφορά του τουρισμού σχετίζεται με την αύξηση της παραγωγικής δραστηριότητας άλλων κλάδων της οικονομίας.¹⁶

2.6 Προϊόν τουριστικού κλάδου

Η δομή του τουριστικού προϊόντος είναι περίπλοκη και προκύπτει από μία εξίσου περίπλοκη διαδικασία παραγωγής. Η παραγωγή του τουριστικού εμπορεύματος ξεκινάει με ένα φυσικό τρόπο που σε ένα μεγάλο βαθμό ελέγχεται από τη διοίκηση. Ο φυσικός τρόπος αναφέρεται στον πυρήνα του τουριστικού προϊόντος που μπορεί να είναι απλά μια όμορφη τοποθεσία ή πηγή, καθώς και μια εγκατάσταση. Εν συνέχεια, σε διάφορα στάδια διακρίνονται τα στοιχεία της εξυπηρέτησης, της φιλοξενίας και της ελεύθερης επιλογής. Ιδιαίτερη μνεία στο άρθρο που εξετάστηκε γίνεται για την ποιότητα των προαναφερθέντων γνωρισμάτων. Σε τελικό στάδιο προστίθεται η ανάμειξη του καταναλωτή. Σε τελική ανάλυση η διαδικασία και το τουριστικό προϊόν είναι άρρηκτα συνδεδεμένα. Σύμφωνα με την άρθρο του Smith, η διαδικασία παραγωγής και το τουριστικό προϊόν μπορεί να μην είναι συμβατικά, αλλά είναι πραγματικά και διαθέτουν ουσιώδη οικονομική σπουδαιότητα για τις κοινότητες και τα έθνη σε παγκόσμιο επίπεδο.¹⁷

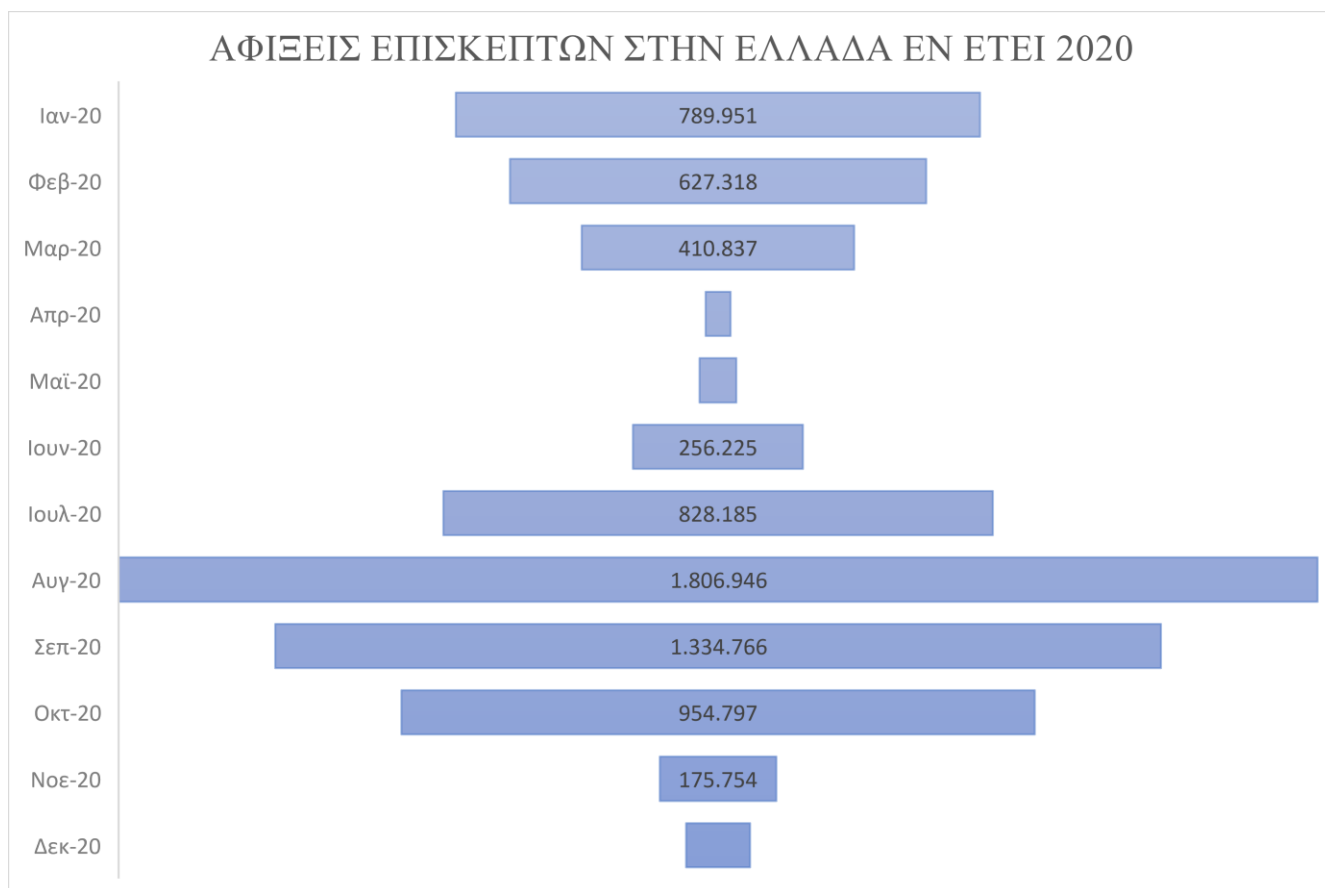
2.7 Συνεισφορά του Τουρισμού στην Ελλάδα

Η συνεισφορά του τουρισμού στην ελληνική οικονομία αποτυπώνεται στη διαμόρφωση του Α.Ε.Π. της χώρας. Αξίζει να επισημανθεί πως κατά την περίοδο της κρίσης κράτησε όρθια την ελληνική οικονομία, δίνοντας παράλληλα το έναυσμα για

¹⁶ Danchev, Παρατσιώκας, (2012).

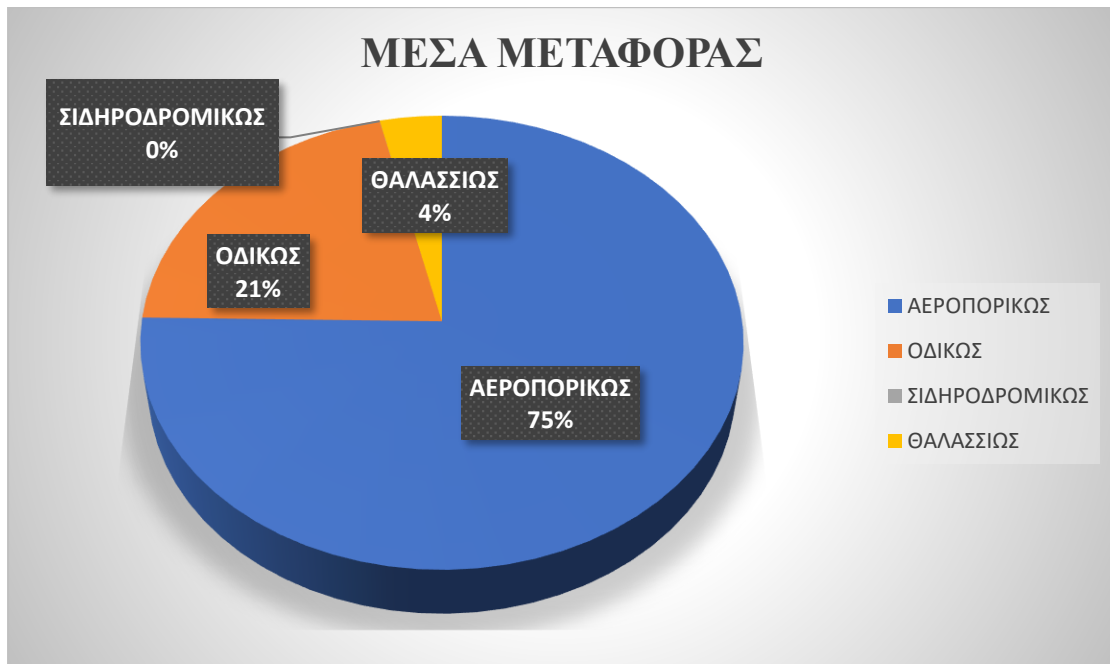
¹⁷ Smith, (1994).

την επαναφορά σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης. Τα τελευταία έτη προσελκύει έντονα το ενδιαφέρον των επενδυτών. Από την άλλη πλευρά βέβαια, στην Ελλάδα ο τουρισμός διακρίνεται από εποχικότητα.

Διάγραμμα 2-1: Κατανομή άφιξης επισκεπτών στην Ελλάδα

Στο παραπάνω διάγραμμα απεικονίζεται η τουριστική άφιξη στην Ελλάδα κατά το ημερολογιακό έτος 2020. Συνολικά, η Ελλάδα υποδέχθηκε 7.374.477 μόνιμους κατοίκους άλλων χωρών. Μετά από ένα δυνατό ξεκίνημα τους πρώτους δύο μήνες του έτους, η επιβολή των περιοριστικών μέτρων και των lockdown περιόρισε με δραματικό τρόπο τις μετακινήσεις των επισκεπτών στην Ελλάδα κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2020, με τις δυσμενείς συνέπειες να ακολουθούν και το υπόλοιπο χρονικό διάστημα.

Διάγραμμα 2-2: Μεταφορικά μέσα των επισκεπτών

Όσον αφορά τα μέσα μεταφοράς που χρησιμοποιήθηκαν από τους επισκέπτες προκειμένου να προσεγγίσουν την Ελλάδα, οι αεροπορικές μεταφορές κατέχουν τα πρωτεία με ποσοστό που αγγίζει το 75%. Ακολουθούν οι μεταφορές οδικώς, θαλασσίως ενώ οι αφίξεις με σιδηροδρομική γραμμή συνιστούν αμελητέο ποσοστό. Οι αεροπορικές αφίξεις αποτέλεσαν την πλεονάζουσα επιλογή των επισκεπτών και σε αυτό συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό το ξέσπασμα της επιδημιολογικής κρίσης.

Διάγραμμα 2-3: Ταξινόμηση εσόδων από τουρισμό ανά μήνα

Τα έσοδα από τους επισκέπτες στη χώρα μας το ημερολογιακό έτος 2022, ανέρχονται στα 4,1 δις. Ευρώ. Η κατανομή των εσόδων ανά μήνα αποτυπώνεται στο παραπάνω διάγραμμα. Η επιβολή των lockdown είχε ως αντίκτυπο τη δραστική μείωση των αφίξεων και κατ' επέκταση των εσόδων από τον Μάρτιο έως και τον Ιούνιο. Ανάκαμψη παρουσιάστηκε τη θερινή σεζόν και ειδικότερα από τον Ιούλιο έως και τον Οκτώβριο, για να επανέλθει το κλίμα αβεβαιότητας τον Νοέμβριο του ίδιου έτους.¹⁸

¹⁸ ΣΕΤΕ, (2020).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΗΣΗ ΑΠΟΔΟΣΗΣ

3.1 Μέτρηση της απόδοσης και αποδοτικότητα

Η μέτρηση της απόδοσης αποτελεί τη διαδικασία παρακολούθησης του βαθμού επίτευξης των στόχων που έχουν τεθεί από τη διοίκηση. Για να καταστεί ουσιαστική η μέτρηση της απόδοσης, απαραίτητη προϋπόθεση κρίνεται η προσεκτική επιλογή των στόχων. Ευρέως διαδεδομένη τεχνική για τη διατύπωση των στόχων είναι η μεθοδολογία S.M.A.R.T., που αποτελεί ακρωνύμιο λέξεων βρετανικού λεξιλογίου. Κάθε στόχος λοιπόν που τίθεται από μία οντότητα πρέπει να είναι συγκεκριμένος μετρήσιμος και επιτεύξιμος. Να υπάρχει δηλαδή η δυνατότητα προσδιορισμού μέσω συγκεκριμένων μετρήσεων και να είναι ρεαλιστικός βάσει των πόρων που έχει ο οργανισμός στη διάθεση του. Επίσης, ο στόχος πρέπει να χαρακτηρίζεται από συνάφεια με τους ευρύτερους στρατηγικούς στόχους και την αποστολή του οργανισμού και να είναι χρονικά προσδιορισμένος.¹⁹

Η αποδοτικότητα ορίζεται ως η επίτευξη του επιθυμητού στόχου με το ελάχιστο δυνατό κόστος, αξιοποιώντας δηλαδή τους διαθέσιμους πόρους με τον καλύτερο τρόπο. Η αποδοτικότητα συνδέεται με τη βελτιστοποίηση χρήσης των χρηματικών κεφαλαίων, του ανθρώπινου δυναμικού, του παραγωγικού εξοπλισμού και των πηγών ενέργειας. Αναμφίβολα, οι επιχειρήσεις επιζητούν τη μέτρηση της αποδοτικότητας της παραγωγικής τους διαδικασίας, που θα τους βοηθήσει να μειώσουν το κόστος αυξάνοντας τα έσοδα και τις πωλήσεις.²⁰

¹⁹ Γεωργίου, Μπούσιος, (2021).

²⁰ Banton, (2019).

3.2 Ερμηνεία και αξιοποίηση των αριθμοδεικτών

Η αρχική εμφάνιση της ανάλυσης με αριθμοδείκτες χρονολογείται περίπου στο 300 π.Χ. και εντοπίζεται στο πέμπτο βιβλίο της μαθηματικής πραγματείας του Ευκλείδη με τίτλο «Στοιχεία». Παρόλο αυτά, η υιοθέτηση των αριθμοδεικτών, ως ένα εργαλείο ανάλυσης χρηματοοικονομικών καταστάσεων αποτελεί σχετικά πρόσφατη εξέλιξη. Οι αιτίες ανάλυσης χρηματοοικονομικών καταστάσεων οφείλονται στο πέρασμα της Αμερικάνικης οικονομίας στο στάδιο της βιομηχανικής ωριμότητας στο δεύτερο μισό του δέκατου ενάτου αιώνα. Η μετατροπή των καπιταλιστών επιχειρηματιών σε επαγγελματίες διευθυντές σε διάφορους επιχειρηματικούς κλάδους και η κυριαρχική δύναμη που έλαβε ο χρηματοοικονομικός παράγοντας στην οικονομία πυροδότησαν την ανάγκη για χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Εξίσου καίρια θεωρείται η μεταβολή στην εξουσία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων την εξεταζόμενη χρονική περίοδο. Οι προαναφερθείσες μεταβολές αποτέλεσαν το πρώιμο στάδιο και προετοίμασαν το έδαφος για την αύξηση της ανάλυσης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων με τη βοήθεια αριθμοδεικτών.²¹

Σύμφωνα με το Π.Δ. 1123 της 15/12/1980, που σχετίζεται με το περιεχόμενο και το χρόνο έναρξης της προαιρετικής εφαρμογής του Γενικού Λογιστικού Σχεδίου, οι Αριθμοδείκτες ορίζονται ως οι: «Σχέσεις μεταξύ μεγεθών, λογιστικής ή στατιστικής προελεύσεως, που καταρτίζονται με σκοπό τον προσδιορισμό της πραγματικής θέσεως ή της αποδοτικότητας των διαφόρων τμημάτων ή ολόκληρων τομέων της οικονομικής μονάδας και σε τελική ανάλυση της πραγματικής καταστάσεως ολόκληρης της οικονομικής μονάδας ή γενικότερα του κλάδου στον οποίο ανήκει η μονάδα αυτής²²»

Η αξιολόγηση της χρηματοοικονομικής κατάστασης μιας εταιρείας πραγματοποιείται με την αρωγή αριθμοδεικτών, που εξετάζουν από διάφορες οπτικές γωνίες τις λειτουργίες μιας επιχείρησης. Οι αριθμοδείκτες αξιοποιούνται από όλους τους ενδιαφερόμενους μιας εταιρείας. Στους ενδιαφερόμενους συγκαταλέγονται οι χρηματοδότες που χρησιμοποιούν τους αριθμοδείκτες για την αξιολόγηση της ευρωστίας των οικονομικών στοιχείων της οντότητας και της πιστοληπτικής της

²¹ Horrigan, (1968).

²² Προεδρικό διάταγμα 1123/1980.

ικανότητας. Η αποτίμηση της εταιρείας και η σύγκριση με την αγοραία αξία των μετοχών της ενδιαφέρει τους αναλυτές, ενώ με τους αριθμοδείκτες επιτυγχάνεται παράλληλα ο υπολογισμός της απόδοσης των επενδύσεων, κάτι που αφορά τους ιδιοκτήτες.

Οι αριθμοδείκτες στοχεύουν στην αξιολόγηση της κερδοφορίας, της αποτελεσματικότητας καθώς και στην ανάλυση του κινδύνου που ενδεχομένως διατρέχει μια επιχείρηση. Περαιτέρω εξετάζουν την αποδοτικότητα της οντότητας και των λειτουργιών της ενώ κατά τη διαδικασία αποτίμησης της χρησιμοποιούνται ως πολλαπλάσια.²³ Προκειμένου να αξιοποιηθούν οι δείκτες προτείνεται η σύγκριση τους με τους μέσους δείκτες του κλάδου, καθώς και με τους δείκτες των ανταγωνιστών. Οι αριθμοδείκτες αναλύονται διαστρωματικά και διαχρονικά. Η κάθε μια ανάλυση παρέχει χρήσιμες πληροφορίες.

Αναφορικά με τη διαστρωματική ανάλυση, συγκρίνονται οι δείκτες μιας επιχείρησης με δείκτες άλλων επιχειρήσεων του ίδιου κλάδου κατά την ίδια χρονική περίοδο. Πρέπει να υπάρχει μεγάλη προσοχή στη σύγκριση με τον μέσο όρο του κλάδου, διότι υποκρύπτονται κίνδυνοι πίσω από τη λογική πως ο μεγαλύτερος αριθμοδείκτης ισοδυναμεί με αποτελεσματικότερη επιχείρηση. Ένας υψηλός δείκτης κερδοφορίας μπορεί να προέρχεται από επενδύσεις που έχουν πραγματοποιηθεί με μεγάλο ρίσκο και εύκολα μπορεί να προέλθει ανατροπή του σκηνικού. Επιπλέον, η ύπαρξη απόκλισης από τον μέσο δείκτη του κλάδου, δεν αποκλείεται να αποτελεί απόρροια περιστασιακού γεγονότος.

Από την άλλη πλευρά, με τη διαχρονική ανάλυση των δεικτών εξετάζονται διάφοροι δείκτες της επιχείρησης για μια σειρά ετών, επιτρέποντας με τον προαναφερθέντα τρόπο την επιχείρηση να ανακαλύψει την πορεία ανάπτυξης και τη δημιουργία νέων τάσεων.

Ωστόσο, υφίστανται προϋποθέσεις προκριμένου οι αριθμοδείκτες να αποδώσουν στον αναγνώστη των αναλύσεων την εικόνα της επιχείρησης. Ειδικότερα, οι δείκτες που σχετίζονται με την ανάλυση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων πρέπει να αναφέρονται στην ίδια χρονική περίοδο, ώστε να αποφεύγονται σφάλματα αναφορικά με την εποχικότητα των προϊόντων. Καθίσταται αναγκαία η χρησιμοποίηση των

²³ Νεγκάκης, Κουσενίδης, (2020)

δεδομένων προερχόμενων από ίδιες λογιστικές μεθόδους. Παράλληλα, στη διαχρονική ανάλυση των δεικτών πρέπει να ληφθεί υπόψιν η επίδραση του πληθωρισμού, η οποία αλλοιώνει τον όγκο των πωλήσεων και το κόστος²⁴.

3.3 Αδυναμίες των Αριθμοδεικτών

Όσον αφορά τις αδυναμίες των αριθμοδεικτών κατά την αξιοποίηση τους για την ανάλυση της απόδοσης, βασικό μειονέκτημα αποτελεί το γεγονός πως πρέπει να συγκρίνονται μόνο με αντίστοιχους δείκτες του κλάδου που δραστηριοποιείται η επιχείρηση.

Επιπλέον, η ανάλυση με αριθμοδείκτες βασίζεται σε πραγματικά αποτελέσματα που δημοσιεύτηκαν από την οικονομική οντότητα το προηγούμενο χρονικό διάστημα. Δεν αντιπροσωπεύουν απαραίτητα τη μελλοντική απόδοση.

Οι οικονομικές καταστάσεις δύναται να έχουν αλλοιωθεί από τη διοίκηση της εταιρείας, ώστε να παρουσιάζεται το επιθυμητό αποτέλεσμα ενώ μη αμελητέα θεωρείται η εμφάνιση του πληθωρισμού με βαθύτατες επιπτώσεις στον ισολογισμό.

Σημαντική παράμετρος αποτελεί η εποχικότητα, που οφείλει να λαμβάνει υπόψιν ο αναλυτής, ειδάλλως τα αποτελέσματα που θα εξάγει δε θα αντικατοπτρίζουν τη ρεαλιστική εικόνα της επιχείρησης.

Με βάση τα προλεγόμενα μπορεί να ληφθούν καίριες αποφάσεις, επιζήμιες για την εταιρεία, βασισμένες σε ανάλυση αριθμοδεικτών.²⁵

²⁴ Νούλας, (2020).

²⁵ CFI, (2019).

3.4 Κατηγορίες Αριθμοδεικτών

Η διάκριση των αριθμοδεικτών επιτελείται σε πέντε κατηγορίες. Συγκεκριμένα, διακρίνονται οι δείκτες Ρευστότητας, Δραστηριότητας, Χρέους ή Μόχλευσης, Κερδοφορίας ή Αποδοτικότητα και αριθμοδείκτες διάρθρωσης Κεφαλαίων. Οι πρώτοι τρεις δείκτες ασχολούνται κυρίως με τον κίνδυνο, ενώ ο δείκτης Κερδοφορίας υπολογίζει την απόδοση.

3.4.1 Δείκτες Ρευστότητας

Η ταχύτητα με την οποία ένα στοιχείο μετατρέπεται σε χρήμα χωρίς απώλειες ισούται με ρευστότητα. Ο δείκτης ρευστότητας παρουσιάζει την ικανότητα της επιχείρησης να ανταπεξέλθει στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της. Στις βραχυχρόνιες υποχρεώσεις εντάσσονται οι πιστώσεις προμηθευτών, οι πληρωτέοι λογαριασμοί, τα πληρωτέα γραμμάτια και επιταγές, οι τρέχουσες δόσεις μακροπρόθεσμων δανείων, οι πληρωτέοι φόροι και άλλες τρέχουσες πληρωμές. Για την κάλυψη των προαναφερθέντων υποχρεώσεων, ο οργανισμός θα βασιστεί σε εισπράξεις από τις πωλήσεις, σε εισπράξεις από πελάτες και επιταγές καθώς και στα χρηματικά διαθέσιμα. Αυτά τα στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού αποτελούν ρευστοποιήσιμα περιουσιακά στοιχεία που μπορούν άμεσα να χρησιμοποιηθούν από την οικονομική οντότητα για τη διευθέτηση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων. Συνεπώς, όσο μεγαλύτερο είναι το κυκλοφορούν ενεργητικό αναλογικά με τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις, τόσο καλύτερη θεωρείται η ρευστότητα της επιχείρησης. Οι τέσσερις βασικοί δείκτες της ρευστότητας είναι ο δείκτης άμεσης ρευστότητας, ο δείκτης γενικής ρευστότητας, ο δείκτης Ταμιακής ρευστότητας και το καθαρό κεφάλαιο κίνησης.

Σχετικά με το δείκτη Γενικής Ρευστότητας (Current Ratio), απεικονίζεται η ικανότητα της επιχείρησης να μετατρέπει το κυκλοφορούν ενεργητικό σε μετρητά στοχεύοντας στην κάλυψη των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων. Ένας δείκτης

μεγαλύτερος της μονάδας ισοδυναμεί με ομαλή και διαρκή ροή κεφαλαίων. Ο συγκεκριμένος δείκτης ισούται με το πηλίκο του κυκλοφορούντος ενεργητικού προς τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις.

$$\Delta ΓΡ = \frac{\text{Κυκλοφορούν Ενεργητικό}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}$$

Ο υψηλός δείκτης μας πληροφορεί για καλή ρευστότητα της εταιρείας. Εγκυμονεί κινδύνους το γεγονός πως κυκλοφορούν ενεργητικό αποτελείται από διάφορα στοιχεία που δεν έχουν τον ίδιο βαθμό ρευστότητας.

Ο δείκτης Άμεσης Ρευστότητας (Quick Ratio) έρχεται να δώσει λύση στο μειονέκτημα που παρουσιάστηκε προηγουμένως. Μια επιχείρηση θεωρείται υγιής, όταν ο δείκτης της άμεσης ρευστότητας εντοπίζεται σε επίπεδα ανώτερα της μονάδας

Ο δείκτης Άμεσης Ρευστότητας ισοδυναμεί με
$$\frac{\text{Κυκλοφορούν Ενεργητικό} - \text{Αποθέματα}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}$$

Ακόμη πιο συντηρητικός θεωρείται ο δείκτης Ταμιακής ρευστότητας. Προκύπτει από τον τύπο:
$$\frac{\text{Διαθέσιμα} + \text{Χρεόγραφα}}{\text{Βραχυχρόνιες Υποχρεώσεις}}$$
 Αντικατοπτρίζει τη φερεγγυότητα της επιχείρησης απέναντι σε υποχρεώσεις που καθίστανται άμεσα απαιτητές. Η διαφορά με άλλους δείκτες έγκεινται στο γεγονός πως ο δείκτης Ταμιακής ρευστότητας παρουσιάζει τη δυνατότητα αποπληρωμής των υποχρεώσεων, χωρίς να προβεί σε ρευστοποίηση των αποθεμάτων.

Το καθαρό κεφάλαιο κίνησης εκφράζεται με την αφαίρεση του συνόλου των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων από το σύνολο του Κυκλοφορούντος ενεργητικού. Γενικά, υπολογίζει τη συνολική ρευστότητα και ένα αρνητικό κεφάλαιο κίνησης αποτελεί αρνητικό στοιχείο για μια επιχείρηση.

3.4.2 Δείκτες Δραστηριότητας

Η λειτουργία της επιχείρησης είναι άμεσα συνδεδεμένη με τους λογαριασμούς του κυκλοφορούντος ενεργητικού. Ειδικότερα, τα διαθέσιμα και οι απαιτήσεις συνδέονται με τις πωλήσεις ενώ τα αποθέματα σχετίζονται με το κόστος πωληθέντων.

Η ταχύτητα μετατροπής των διάφορων περιουσιακών στοιχείων σε μετρητά ή πωλήσεις εξετάζεται από τους δείκτες δραστηριότητες. Η ανάλυση με τους συγκεκριμένους δείκτες είναι ακριβέστερη και λεπτομερέστερη συγκριτικά με την προηγούμενη. Αξίζει να επισημανθεί πως οι δείκτες δραστηριότητας ανακαλύπτουν την πραγματική ρευστότητα των διαφόρων στοιχείων και σχετίζονται γενικότερα με την εύρυθμη λειτουργία της επιχείρησης.

Η κυκλοφοριακή ταχύτητα αποθεμάτων ισοδυναμεί με το πηλίκο της διαίρεσης του κόστους πωληθέντων προϊόντων προς τα αποθέματα. Με αυτό τον τρόπο εντοπίζουμε τη συχνότητα μετατροπής των αποθεμάτων σε πωλήσεις. Για τον συγκεκριμένο δείκτη δεν υπάρχει κάποια ιδανική τιμή. Η σύγκριση λοιπόν πραγματοποιείται με προηγούμενες χρονικές περιόδους και αναλογικά με επιχειρήσεις του κλάδου, ώστε να διαπιστωθεί η σταθερότητα της τιμής του δείκτη. Επιθυμητή καθίσταται η πορεία του δείκτη σε υψηλά σχετικά επίπεδα, γεγονός που υποδηλώνει την έντονη δραστηριότητα της εταιρείας συγκριτικά με τους ανταγωνιστές.

Η ερμηνεία του αριθμοδείκτη κυκλοφοριακής ταχύτητας αποθεμάτων απαιτεί μελέτη, διότι μια υψηλή τιμή του δείκτη δύναται να ισοδυναμεί με χαμηλό ύψος αποθεμάτων και κατ' επέκταση με λανθασμένη διαχείριση της αποθήκης, κάτι που μπορεί να οδηγήσει σε διαφυγούσες πωλήσεις. Απεναντίας, χαμηλές τιμές του δείκτη μπορεί να οφείλονται σε μεγάλο ύψος των αποθεμάτων, που πυροδοτεί σενάρια περί απαξίωσης και κακής ποιότητας των αποθεματοποιημένων προϊόντων και εμπορευμάτων της εταιρείας. Επιπροσθέτως, το μεγάλο ύψος των αποθεμάτων συνάδει με υψηλό κόστος διατήρησης και με λιμνάζοντα χρηματικά κεφάλαια που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν σε κάποια άλλη επενδυτική δραστηριότητα και επιχειρηματική πρωτοβουλία.

Η Μέση Περίοδος αποθεμάτων προκύπτει διαιρώντας τις 360 ημέρες με την κυκλοφοριακή ταχύτητα αποθεμάτων. Όσο μικρότερος είναι ο δείκτης τόσο καλύτερη

είναι η κερδοφορία και η ρευστότητα της επιχείρησης. Αντίθετα, η μεγάλη μέση περίοδος αποθεμάτων προειδοποιεί την εταιρεία για ενδεχόμενη μεταβολή στην αξία των αποθεμάτων εξαιτίας φθοράς ή αλλοίωσης.

Η μέση περίοδος είσπραξης απαιτήσεων δίνεται από τον τύπο $\frac{\text{Απαιτήσεις}}{\text{Ετήσιες Πωλήσεις}} * 360$ και μας παρέχει πληροφορίες για τον μέσο αριθμό ημερών εντός των οποίων η επιχείρηση εισπράττει τις απαιτήσεις και αντίστοιχα τον αριθμό των ημερών που οι λογαριασμοί απαιτήσεων της εταιρείας παραμένουν ανεξόφλητοι. Συμπερασματικά, η ρευστότητα και κερδοφορία της επιχείρησης προκύπτει από μικρή μέση περίοδο είσπραξης των απαιτήσεων. Η μέση περίοδος είσπραξης των απαιτήσεων σχετίζεται άμεσα με το αντικείμενο δραστηριότητας, τις συνθήκες που επικρατούν στην οικονομία και την οργανωτική δομή των επιχειρήσεων σχετικά με το ζήτημα των εισπράξεων.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται η μέση περίοδος εξόφλησης πληρωτέων λογαριασμών και υπολογίζεται ως $\frac{\text{Πληρωτέοι Λογαριασμοί}}{\text{Πωλήσεις επί Πιστώσει}} * 360$. Ένας μεγάλος δείκτης αποδεικνύει καλή ρευστότητα και κερδοφορία για την επιχείρηση. Ωστόσο, ένας αρκετά μεγάλος δείκτης συγκριτικά με αυτούς του κλάδου, δύναται να αποτελέσει μειονεκτικό στοιχείο για τους πιστωτές της.

Η κυκλοφοριακή ταχύτητα των Πάγιων Περιουσιακών στοιχείων προκύπτει από τη διαίρεση των πωλήσεων με το ύψος των Πάγιων Στοιχείων. Η αποτελεσματικότητα της επιχείρησης διαφαίνεται από έναν υψηλό δείκτη. Αξίζει να αναφερθεί, πως πρέπει να ελεγχθεί η παλαιότητα των πάγιων περιουσιακών στοιχείων.

Στους δείκτες δραστηριότητας εντάσσεται και η Συνολική Κυκλοφοριακή Ταχύτητα του Ενεργητικού (Total Asset Turnover), η οποία προκύπτει από τη διαίρεση των πωλήσεων με το ενεργητικό. Το σύνολο του ενεργητικού αντικατοπτρίζει το σύνολο των επενδύσεων που έχει πραγματοποιήσει μια εταιρεία. Ο δείκτης παρέχει πληροφόρηση σχετικά με την αποτελεσματική αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων από την επιχείρηση ώστε να επιτευχθούν πωλήσεις. Επιπλέον, ο δείκτης υπολογίζει την ικανότητα της διοίκησης, αναφορικά με τη χρήση των περιουσιακών στοιχείων. Όσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης, τόσο μεγαλύτερη είναι η αποτελεσματικότητα της επιχείρησης και τόσο αποτελεσματικότερα διαχειρίζεται η διοίκηση τα περιουσιακά στοιχεία.

Ο δείκτης Ταχύτητας Κυκλοφορίας Κεφαλαίου Κίνησης προκύπτει από τη διαίρεση των πωλήσεων προς το κεφάλαιο κίνησης και μετρά την αποτελεσματικότητα της εταιρείας στην απόκτηση των εσόδων της για κάθε ευρώ που έχει διαθέσιμο για τις διάφορες λειτουργίες της κατά τη διάρκεια της χρήσης. Όσο υψηλότερος είναι ο δείκτης τόσο αποτελεσματικότερα μετατρέπονται τα διαθέσιμα της εταιρείας σε έσοδα.

3.4.3 Δείκτες χρέους ή χρηματοοικονομικής μόχλευσης

Η σύνθεση των κεφαλαίων που χρησιμοποιεί η οικονομική οντότητα για τις επενδύσεις της συνιστά την κεφαλαιακή δομή της εταιρείας

Οι δείκτες χρέους παρουσιάζουν την προσφορά των ιδιοκτητών και των πιστωτών στα κεφάλαια της επιχείρησης. Δηλαδή προβάλλονται τα ποσοστά που προέρχονται από ίδια κεφάλαια και από εξωτερική χρηματοδότηση. Ένα χαμηλό ύψος των ιδίων κεφαλαίων συγκριτικά με τα ξένα κεφάλαια συνεπάγεται μεγάλο κίνδυνο ανάληψης εκ μέρους των πιστωτών και κατά συνέπεια μεγάλη απόδοση για την ανάληψη του κινδύνου, που αποκτά τη μορφή υψηλότοκων δανείων και υψηλών αποδόσεων ομολόγων. Από την άλλη πλευρά, όσο μεγαλύτερο είναι το ποσοστό των ιδίων κεφαλαίων στην κεφαλαιακή δομή της οντότητας, τόσο μεγαλύτερο είναι το περιθώριο ασφαλείας που απολαμβάνουν οι πιστωτές της. Βέβαια, μια αρκετά υψηλή συνεισφορά των ιδίων κεφαλαίων αποτελεί αιτία προβλημάτων στην εταιρική διακυβέρνηση.

Η πληροφόρηση που λαμβάνουμε από τους συγκεκριμένους δείκτες έγκειται στην ικανότητα της επιχείρησης για την τήρηση των υποχρεώσεων προς τους πιστωτές, στα αναμενόμενα κέρδη από τη χρήση ξένων κεφαλαίων και στο βαθμό επίδρασης που ασκούν οι ιδιοκτήτες της εταιρείας. Μελετάται η κεφαλαιακή δομή της εταιρείας και η σχέση των κεφαλαίων με τα στοιχεία του ενεργητικού. Οι δείκτες χρηματοοικονομικής πρόβλεψης αξιοποιούνται σαν εργαλεία πρόβλεψης της οικονομικής βιωσιμότητας μιας επιχείρησης.

Ο Δείκτης Χρέους (Debt Ratio) υπολογίζεται με τον ακόλουθο τύπο $\frac{\text{Σύνολο Υποχρεώσεων}}{\text{Ενεργητικό}}$ και πληροφορεί τους αναλυτές αναφορικά με το ποσοστό του

συνόλου του Ενεργητικού που έχει χρηματοδοτηθεί μέσω των πιστωτών της εταιρείας. Μεγάλος δείκτης χρέους συνεπάγεται μεγάλη χρηματοοικονομική μόχλευση, περιορισμένη δανειοληπτική ικανότητα και αύξηση των πιθανοτήτων χρεωκοπίας. Ο αριθμοδείκτης αυτός αποτελεί σημείο αναφοράς για τους δανειστές, καθώς αξιολογούν τις πιθανότητες αποζημίωσης τους για τα δανειακά τους κεφάλαια.

Ο συγκεκριμένος δείκτης κυμαίνεται ανάμεσα στο 0 και το 1. Λαμβάνοντας υπόψη τη θέση της αγοράς πως τα ίδια κεφάλαια πρέπει τουλάχιστον να είσαι ίσα με τα ξένα κεφάλαια, ένας δείκτης στο 0,5 θεωρείται καλή τιμή, ενώ μικρότερός από 0,5 ισοδυναμεί με ικανότητα δανεισμού και εξασφάλιση των πιστωτών.

Ο Δείκτης Χρέους προς Ίδια Κεφάλαια (Debt-equity Ratio) υπολογίζει τις συνολικές υποχρεώσεις ως ποσοστό των Ιδίων Κεφαλαίων και εκφράζεται με τον επόμενο τύπο $\frac{\text{Σύνολο Υποχρεώσεων}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}}$. Και σε αυτήν την περίπτωση όσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης, τόσο μεγαλύτερο κίνδυνο διατρέχει η επιχείρηση. Όταν η τιμή του δείκτη ξεπερνάει τη μονάδα, η ικανότητα εξασφάλισης δανεισμού περιορίζεται σημαντικά. Αποτελεί έναν εύκολο και γρήγορο τρόπο, ώστε να διαπιστωθεί η οικονομική κατάσταση μιας εταιρείας. Η σημασία του κρίνεται κομβική, καθορίζοντας τη δυνατότητα ενός οργανισμού να επιζήσει μια δύσκολη περίοδο.

Η διαίρεση των μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων προς το σύνολο του ενεργητικού αποδίδει το δείκτη μακροχρόνιας Δανειακής Επιβάρυνσης. Με αυτό το δείκτη υπολογίζεται ο βαθμός ασφάλειας που παρέχεται στους μακροχρόνιους δανειστές. Χαμηλές τιμές του δείκτη υποδηλώνουν πως η εταιρεία δεν έχει δανειστεί υπέρμετρα συγκριτικά με τα περιουσιακά της στοιχεία. Απαιτείται μάλιστα ιδιαίτερη προσοχή σε αρκετά χαμηλές τιμές του δείκτη που υποδηλώνουν προβλήματα διοίκησης και λανθασμένες επιλογές με αρνητικές επιπτώσεις στην αξία της επιχείρησης.

Προκειμένου να εντοπιστεί το ποσοστό των συνολικών κεφαλαίων που αντλούνται από ξένα κεφάλαια εφαρμόζεται ο τύπος $\frac{\text{Σύνολο Δανεισμού}}{\text{Σύνολο Δανεισμού και Ιδίων Κεφαλαίων}}$, με αποτέλεσμα το Δείκτη Κεφαλαιακής Μόχλευσης. Ένας μεγάλος δείκτης προβάλλει αντίστοιχα μεγάλη χρηματοοικονομική μόχλευση.

Η διαίρεση $\frac{\text{Μακροπρόθεσμος Δανεισμός}}{\text{Σύνολο Μακροπρόθεσμων Κεφαλαίων}}$ έχει ως αποτέλεσμα το Δείκτη Μακροπρόθεσμου Χρέους προς Συνολικά Μακροπρόθεσμα Κεφάλαια και εκφράζει το

ποσοστό του μακροπρόθεσμου δανεισμού που έχει αντληθεί από το σύνολο των μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων.

Η αποτελεσματικότητα της επιχείρησης στην πληρωμή των τόκων δηλώνεται από τη διαίρεση $\frac{\text{Κέρδη πριν από Τόκους και Φόρους}}{\text{Τόκοι}}$. Ο δείκτης Εισοδηματικής Κάλυψης αποτελεί έναν από τους πιο ουσιαστικούς δείκτες πιστοληπτικής ικανότητας. Εξετάζεται η απόσταση της επιχείρησης από την αδυναμία αποπληρωμής των τόκων για δάνεια που έχει συνάψει. Ακόμη, καθορίζονται τα επίπεδα ασφάλειας του οργανισμού απέναντι σε απρόβλεπτες καταστάσεις ή κρίσεις που ενδέχεται να προκαλέσουν απώλειες εισοδημάτων. Συνεπώς, όσο υψηλότερος είναι ο Δείκτης Εισοδηματικής Κάλυψης τόσο πιο ικανή θεωρείται η εταιρεία στην εξασφάλιση πληρωμής των δανειακών υποχρεώσεων.

3.4.4 Δείκτες κερδοφορίας και επενδυτικοί

Η ικανότητα της επιχείρησης στη δημιουργία κέρδους μέσω των πωλήσεων και των επενδύσεων αποτυπώνεται από τους δείκτες κερδοφορίας. Εξετάζεται κατά πόσο οι εισροές και τα επενδυμένα κεφάλαια μετατρέπονται σε κερδοφορία, καθώς και πόσο αποδοτικές είναι οι επενδυτικές αποφάσεις που λαμβάνονται από τη διεύθυνση της εταιρείας. Η επιχείρηση ακολουθεί μια στρατηγική για να επιτύχει το επιθυμητό αποτέλεσμα, θυσιάζοντας πόρους και δεσμεύοντας κάποια κεφάλαια.

Ένας δείκτης που πραγματεύεται τη κερδοφορία της επιχείρησης και την πολιτική καθορισμού τιμών είναι το Μικτό Περιθώριο Κέρδους (Gross Profit Margin) και προκύπτει από την εξής διαίρεση $\frac{\text{Πωλήσεις} - \text{Κόστος Πωληθέντων}}{\text{Πωλήσεις}}$. Μια σταθερά ανοδική τιμή του δείκτη σημαίνει αντίστοιχα υψηλότερα μικτά κέρδη και υποδεικνύει πως οι λειτουργικές δραστηριότητες της επιχείρησης είναι προσοδοφόρες. Παρέχεται μια ασφάλεια ως προς της κερδοφορία της οντότητας και υπάρχει περιθώριο απώλειας εισοδημάτων. Αντίθετα, ένας χαμηλός δείκτης αυξάνει τις πιθανότητες η εταιρείας να παρουσιάσει ζημιές.

Το λειτουργικό Περιθώριο Κέρδους (Operating Profit Margin) αποδίδει τη λειτουργική αποτελεσματικότητα της επιχείρησης πληροφορώντας το ποσό του κέρδους από κάθε ένα ευρώ πωλήσεων, λαμβάνοντας υπόψιν την πληρωμή των εξόδων εκτός από τους τόκους και τους φόρους. Λαμβάνονται υπόψιν δηλαδή τα λειτουργικά έξοδα, που περιλαμβάνουν σημαντικό μέρος του συνολικού κόστους. Η εξίσωση είναι:
$$\frac{\text{Κέρδη πριν από Τόκους και Φόρους}}{\text{Πωλήσεις}}$$
 Με ένα υψηλό λειτουργικό περιθώριο κέρδους, η επιχείρηση δύναται με μεγαλύτερη άνεση να αποπληρώσει τους τόκους και τα λοιπά λειτουργικά έξοδα.

Το καθαρό Περιθώριο Κέρδους (Net Profit Margin) μετράει τα καθαρά κέρδη της επιχείρησης ως ποσοστό των πωλήσεων και δίνεται από τον τύπο
$$\frac{\text{Κέρδη μετά από Φόρους}}{\text{Πωλήσεις}}$$
 Όσο υψηλότερος είναι ο δείκτης, τόσο πιο επικερδή θεωρείται η επιχείρηση. Η διαφορά του καθαρού περιθωρίου κέρδους με τους προγενέστερους δείκτες κερδοφορίας, εντοπίζεται στο ποσοστό του κέρδους που θα διανεμηθεί με τη μορφή του μερίσματος στους μετόχους ή θα παρακρατηθεί με τη μορφή αποθεματικών για μελλοντικές χρήσεις. Η σπουδαιότητα του δείκτη οφείλεται στο γεγονός πως αντανακλά την τιμολογιακή πολιτική της οντότητας και την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας των πωλήσεων. Το καθαρό περιθώριο κέρδους διαφοροποιείται έντονα ανάλογα με το είδος της επιχείρησης και τον επιχειρηματικό κλάδο που ανήκει. Για αυτό το λόγο, οι μακροχρόνιες διαχρονικές συγκρίσεις πρέπει να πραγματοποιούνται με ιδιαίτερη προσοχή με απαραίτητη προϋπόθεση τη μη μεταβολή των συνθηκών της οικονομίας, φορολογίας και του ανταγωνισμού.

Αξίζει να σημειωθεί πως υφίσταται προσοχή όταν παρατηρείται αύξηση των εσόδων από πωλήσεις. Είναι αναγκαίο να διευκρινιστεί η αιτία προέλευσης των εσόδων. Τα συνήθη αίτια εντοπίζονται στην αύξηση τιμής των προϊόντων και στην αύξηση του όγκου των πωλήσεων.

Η απόδοση ιδίων κεφαλαίων (Return On Equity) υπολογίζεται από τον τύπο
$$\frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}}$$

Ο δείκτης υπολογίζει την αποδοτικότητα των κεφαλαίων που έχουν επενδυθεί από τους ιδιοκτήτες της εταιρείας και το βαθμό μετατροπής των κεφαλαίων σε κέρδος από

τα διοικητικά στελέχη της εταιρείας. Προτείνεται η σύγκριση του δείκτη με προηγούμενες χρονικές περιόδους και η εξέταση των λόγων αύξησης είτε μείωσης.

Η σπουδαιότητα του συγκεκριμένου δείκτη κρίνεται υψίστης σημασίας, καθώς ένας χαμηλός δείκτης συγκριτικά με εκείνους άλλων επιχειρήσεων, περιορίζει δραστικά τη δυνατότητα άντλησης νέων κεφαλαίων από την αγορά. Ωστόσο, ένας υψηλός δείκτης δείχνει την αποτελεσματική αξιοποίηση των κεφαλαίων από τη διοίκηση της εταιρείας.

Η διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας από τα διοικητικά στελέχη εκφράζεται από τον αριθμοδείκτη αποδοτικότητας Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων.

Η εξίσωση ισοδυναμεί με $\frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Πάγια Περιουσιακά Στοιχεία}}$ Και σε αυτήν την περίπτωση χρειάζεται προσοχή στην ερμηνεία του δείκτη, καθώς χαμηλές τιμές δύνανται να παραπέμπουν όχι αποκλειστικά σε μειωμένη κερδοφορία αλλά και σε υψηλό επίπεδο παγίων. Αντίστοιχα, υψηλές τιμές του δείκτη μπορεί να ισοδυναμούν με χαμηλό επίπεδο παγίων, που έχουν αποσβεστεί δηλαδή κατά το μεγαλύτερο μέρος τους.

Η ικανότητα της διοίκησης για αξιοποίηση των πόρων της στοχεύοντας στη μεγιστοποίηση του πλούτου τη εκφράζεται από την Απόδοση του Ενεργητικού (Return On Assets) και ειδικότερα από τον τύπο $\frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Ενεργητικό}}$ Η αποτελεσματική διοίκηση της οικονομικής οντότητας είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την Απόδοση του Ενεργητικού. Η ορθή διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων της οικονομικής οντότητας και οι επενδυτικές επιλογές της διοίκησης αντικατοπτρίζονται από υψηλές τιμές του δείκτη.

Δύο είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν την απόδοση των ιδίων κεφαλαίων. Συγκεκριμένα οι παράγοντες αναλύονται στην ικανότητα της διοίκησης να αξιοποιεί τους διαθέσιμους πόρους και στο βαθμό της χρηματοοικονομικής μόχλευσης

Η αύξηση της χρηματοοικονομικής μόχλευσης σημαίνει την παράλληλη αύξηση των εξόδων για τους τόκους και συμπερασματικά τα καθαρά έσοδα μειώνονται. Απεναντίας η μεγάλη χρηματοοικονομική μόχλευση επιδρά θετικά στην απόδοση ιδίων κεφαλαίων.²⁶

²⁶ Νούλας, (2020).

3.4.5 Αριθμοδείκτες Διάρθρωσης κεφαλαίων

Ως διάρθρωση κεφαλαίων ορίζεται η ανάλυση του μείγματος κεφαλαίων, όσον αφορά την προέλευση και τη διάρκεια τους. Αναφορικά με τη διάρθρωση των κεφαλαίων, η πολιτική που ακολουθεί η κάθε επιχείρηση θέτει ως σκοπό την ισορροπία μεταξύ του αναλαμβανόμενου κινδύνου από την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητες και της προσδοκώμενης απόδοσης.

Ο αριθμοδείκτης σχέσεων κεφαλαίων παρουσιάζει την οικονομική δύναμη της επιχείρησης και αντανακλά τη μακροχρόνια ρευστότητα της. Επιπλέον, παρέχει ενδείξεις σχετικά με τη δυνατότητα εξόφλησης και εξυπηρέτησης των υποχρεώσεων.

Συμπερασματικά, όσο μεγαλύτερο είναι το ύψος των ιδίων κεφαλαίων σε σχέση με τις υποχρεώσεις, τόσο λιγότερη πίεση ασκείται στην επιχείρηση για την εξόφληση των υποχρεώσεων και την πληρωμή των τόκων ενώ η προστασία που παρέχεται στους δανειστές είναι μεγαλύτερη.

Ο αριθμοδείκτης σχέσεων κεφαλαίων προκύπτει από τη διαίρεση $\frac{\text{Ίδια Κεφάλαια}}{\text{Συνολικά Κεφάλαια}}$. Ένας υψηλός δείκτης αποτελεί ένδειξη υγιούς επιχείρησης και ελαχιστοποιεί αρκετά τις πιθανότητες οικονομικής δυσκολίας για την αποπληρωμή των υποχρεώσεων. Εν αντιθέσει, ένας χαμηλός δείκτης προειδοποιεί την ύπαρξη ζημιών.

Η διαίρεση των Ιδίων Κεφαλαίων προς τα Ξένα Κεφάλαια αποδίδει τον αριθμοδείκτη ιδίων προς δανειακά κεφάλαια. Ο συγκεκριμένος δείκτης μας πληροφορεί για την ύπαρξη υπερδανεισμού, παρουσιάζοντας συγχρόνως την ασφάλεια που παρέχει η εταιρεία στους δανειστές της.

Καταλήγοντας, ο αριθμοδείκτης σχέσεως παγίων προς σύνολο ενεργητικού προκύπτει από τη διαίρεση $\frac{\text{Πάγιο Ενεργητικό}}{\text{Συνολικό Ενεργητικό}}$. Προβάλλεται ο βαθμός στον οποίο τα κεφάλαια έχουν επενδυθεί σε πάγια στοιχεία. Οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις χαρακτηρίζονται ως οικονομικές μονάδες εντάσεως παγίων, διότι έχουν υψηλό βαθμό παγιοποίησης.²⁷

²⁷ Λεκαράκου, (2020).

3.5 Σπουδαιότητα αριθμοδεικτών για ανάλυση απόδοσης σε ξενοδοχειακή μονάδα

Ο σκοπός κατάρτισης των αριθμοδεικτών έγκειται στον προσδιορισμό της πραγματικής θέσης καθώς και της αποδοτικότητας των τμημάτων που απαρτίζουν τη ξενοδοχειακή μονάδα.

Η αξιοποίηση των αριθμοδεικτών καθίσταται στον προσδιορισμό της σχέσης μεταξύ βασικών επιχειρηματιών μεγεθών, στη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δράσης και στην επεξήγηση των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από την προαναφερθείσα δράση. Μάλιστα, οι αριθμοδείκτες συμβάλλουν στον προσδιορισμό του βαθμού απόδοσης των διαφόρων δραστηριοτήτων της οικονομικής μονάδας, ώστε να επιτευχθεί ορθολογικότερη εκμετάλλευση των μέσων δράσης της.

Οι αριθμοδείκτες εξυπηρετούν στη σύγκριση με αντίστοιχους δείκτες άλλων οικονομικών μονάδων, αντιλαμβάνονται τις συνθήκες κάτω από τις οποίες λειτουργεί η οντότητα, αξιοποιούν το λογιστικό και στατιστικό υλικό των οικονομικών μονάδων και διευκολύνουν την επιχειρηματική δράση.

Επιπροσθέτως, οι αριθμοδείκτες αποτελούν το εργαλείο που συμβάλλει στην ανάλυση, τον έλεγχο και το σχεδιασμό των επιχειρηματικών αποφάσεων.

3.6 Διαφοροποίηση αριθμοδεικτών σε ξενοδοχειακή μονάδα

3.6.1 Πληρότητα Δωματίων

Ο δείκτης της πληρότητας δωματίων υπολογίζει την πραγματική δραστηριότητα σε σχέση με την ικανότητα εξυπηρέτησης των δωματίων και αποτυπώνεται με τον τύπο $\frac{\text{Ενοικιασθέντα Δωμάτια}}{\text{Διαθέσιμα Δωμάτια}} * 100$. Αρκετές διαφοροποιήσεις υπάρχουν ανάμεσα στον προϋπολογισμό της πληρότητας και την πραγματοποιηθείσα, διότι πελάτες με κράτηση

που αναμένονταν ξενοδοχείο, δεν πραγματοποιήσαν τη διαμονή τους, αποχώρησαν νωρίτερα είτε ακύρωσαν την κράτηση.

Μάλιστα, η αυξημένη πληρότητα δεν ισοδυναμεί πάντοτε με αυξημένη ρευστότητα. Εάν τουριστικά γραφεία διαχειρίζονται τα δωμάτια, τότε θα υπάρχει πληρότητα 100%. Ωστόσο, η τιμή ανά δωμάτιο θα είναι μικρότερη.

Ανάλογα, συναντούμε την πληρότητα κρεβατιών με τη σχέση $\frac{\text{Χρησιμοποιούμενα Κρεβάτια}}{\text{Διαθέσιμα}} * 100$.

Η Πληρότητα Πρακτορείου δίνεται από την εξίσωση $\frac{\text{Πραγματοποιούμενες Διανυκτερεύσεις}}{\text{Συμφωνημένες Διανυκτερεύσεις}} * 100$. Με βάση αυτόν τον δείκτη κλείνονται και οι συμφωνίες ανάμεσα σε τουριστικά πρακτορεία και ξενοδοχεία.

Η ποσοστιαία επί τοις εκατό σχέση των πελατών που εξυπηρετήθηκαν στο εστιατόριο προς τις θέσεις που διαθέτει το εστιατόριο, ήτοι $\frac{\text{Αριθμός Πελατών}}{\text{Αριθμός θέσεων}} * 100$ αποτελεί την πληρότητα του εστιατορίου. Όσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης εστιατορίου, τόσο υψηλότερο είναι το κέρδος για την επιχείρηση.

Ο δείκτης Πελάτες ανά ενοικιαζόμενο Δωμάτιο παρουσιάζει το μέσο όρο του αριθμού που διανυκτερεύουν σε κάθε δωμάτιο και προβάλλεται από το κλάσμα Αριθμός Πελατών/Αριθμός ενοικιαζόμενων Δωματίων. Ο συγκεκριμένος δείκτης κατευθύνει τη στρατηγική της διοίκησης για τις κλίνες που παρέχει ανά δωμάτιο.

3.6.2 Δείκτες Κόστους

Οι Δείκτες Κόστους διακρίνονται σε δείκτη κόστους τροφίμων εστιατορίου και δείκτη κόστους εργαζομένων.

Στην πρώτη περίπτωση, ο τύπος $\frac{\text{Κόστος Αναλωθέντων Τροφίμων}}{\text{Έσοδα εστιατορίου}} * 100$, επιτρέπει τον έλεγχο του κόστους παραγωγής και τη διαμόρφωση της τιμής πώλησης. Όσο

μικρότερος είναι ο δείκτης κόστους τροφίμων εστιατορίου, τόσο μεγαλύτερα είναι τα έσοδα για το εστιατόριο.

Αντίστοιχα, ο δείκτης κόστους εργαζομένων προκύπτει από τη $\frac{\text{Κόστος}}{\text{Έσοδα ξενοδοχείου}} *$

100. Ο συγκεκριμένος δείκτης δύναται να χρησιμοποιηθεί συνολικά για το προσωπικό είτε αναλυτικά για τα επιμέρους τμήματα που απαρτίζουν τη ξενοδοχειακή μονάδα.

3.6.3 Δείκτες Εσόδων

Στη συνέχεια αναλύονται οι αριθμοδείκτες εσόδων. Ειδικότερα, η μέση τιμή δωματίων καθορίζει τον μέσο όρο τιμής που έχει εισπραχθεί για το κάθε δωμάτιο. Εφόσον δωμάτια διατίθενται σε τουριστικά γραφεία, ο δείκτης μειώνεται. Η μέση τιμή δωματίων προκύπτει από τη διαίρεση $\frac{\text{Έσοδα Διανυκτερεύσεων}}{\text{Αριθμός Ενοικιασθέντων Δωματίων}}$. Όσον αφορά τα έσοδα των διανυκτερεύσεων, οφείλουμε να λάβουμε υπόψιν τις παραμέτρους της εποχικότητας, των ειδικών τιμών για ομαδικές κρατήσεις, τιμές των ανταγωνιστών, τη διεξαγωγή συνεδρίων και άλλα. Μάλιστα, στα έσοδα αποτυπώνεται η ικανότητα των υπαλλήλων που στελεχώνουν το τμήμα πωλήσεων.

Η μέση τιμή ανά πελάτη που αποτελεί το πηλίκο από $\frac{\text{Έσοδα διανυκτερεύσεων}}{\text{Αριθμός Πελατών}}$, προσδιορίζει το πραγματικό εισόδημα που προκύπτει από την ενοικίαση δωματίων κατά μέσο όρο ανά πελάτη.

Η ποσοστιαία επί τοις εκατό σχέση των πραγματικών εσόδων από τις διανυκτερεύσεις προς το μεγαλύτερο δυνατό έσοδο από τις διανυκτερεύσεις αποτελεί το δείκτη πραγματοποίησης μέγιστου εισοδήματος.

Ένας αριθμοδείκτης μάλιστα, παρέχει τη δυνατότητα αξιολόγησης της συμμετοχής των διαφόρων κλάδων εκμετάλλευσης στα έσοδα της οντότητας. Πληροφορεί δηλαδή τους αναγνώστες για τα ποσοστά των εσόδων από τη συμμετοχή των τμημάτων. Η διάρθρωση πωλήσεων τμημάτων ισοδυναμεί με $\frac{\text{Έσοδα Δωματίων}}{\text{Συνολικά Έσοδα Ξενοδοχείου}} * 100$.

Παρόμοιος τύπος χρησιμοποιείται και για τα υπόλοιπα τμήματα της ξενοδοχειακής μονάδας.

3.6.4 Δείκτες Κερδών

Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι δείκτες κερδών. Εντοπίζουμε τον αριθμοδείκτη κέρδος κλάδου, ο οποίος εκφράζει το ποσοστό κέρδους κάθε κλάδου εκμετάλλευσης αναλογικά με τα έσοδα του. Το Κέρδος εστιατορίου παραδείγματος χάριν δίνεται από την ακόλουθη σχέση: $\frac{\text{Κέρδος Εστιατορίου}}{\text{Έσοδα Εστιατορίου}} * 100$.

Το ποσοστό κέρδους κάθε ξεχωριστού κέντρου εκμετάλλευσης σε σχέση με τα συνολικά κέρδη της ξενοδοχειακής οντότητας εκφράζεται από το δείκτη διάρθρωσης κερδών τμήματος. Ο δείκτης προκύπτει από τον τύπο $\frac{\text{Κέρδη Δωματίων}}{\text{Συνολικά Κέρδη Ξενοδοχείου}} * 100$.

3.6.5 Δείκτες Ρευστότητας

Αξίζει να επισημανθεί πως στις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, οι αριθμοδείκτες παρουσιάζουν τη ρευστότητα σε καλύτερα επίπεδα συγκριτικά με την πραγματική κατάσταση, διότι η κατάρτιση των ισολογισμών λαμβάνει χώρα στο τέλος του ημερολογιακού έτους, 31/12, όταν και η δραστηριότητα είναι μειωμένη εξαιτίας της εποχιακής λειτουργίας.

3.6.6 Δείκτες Κυκλοφοριακής Ταχύτητας ή Δραστηριότητας

Στον κλάδο των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων είναι δύσκολος ο υπολογισμός της αποτελεσματικότητας της επιχείρησης με το δείκτη της κυκλοφοριακής ταχύτητας απαιτήσεων. Το προηγούμενο συμπέρασμα προκύπτει από την πολυπλοκότητα των

συμβολαίων που υπογράφονται με τους tour operator. Το πηλίκο της κυκλοφοριακής ταχύτητας απαιτήσεων προκύπτει από τη διαίρεση $\frac{\text{Πωλήσεις με Πίστωση}}{\text{Υπόλοιπο Απαιτήσεων}}$

Η διαίρεση του Κόστους πωληθέντων με το υπόλοιπο των προμηθευτών αποδίδει την κυκλοφοριακή ταχύτητα προμηθευτών. Μια χαμηλή τιμή του δείκτη ισοδυναμεί με καθυστέρηση εξόφλησης των προμηθευτών. Προκειμένου να αξιολογηθεί ο δείκτης απαιτείται σύγκριση με τον αντίστοιχο δείκτη των απαιτήσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ

4.1 Εισαγωγή

Για την αξιοποίηση των αριθμοδεικτών στη μελέτη απόδοσης, χρησιμοποιήσα δεδομένα από την επιχείρηση «ΚΡΗΤΙΚΟΣ ΑΣΤΗΡ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ – ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ, ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΕΣ, ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ» Η προαναφερθείσα επιχείρηση συγκαταλέγεται βάσει κριτηρίων του Ν. 4808/2014 στις μεσαίες οντότητες και κατέχει τη νομική μορφή της Ανώνυμης Εταιρείας.

Σύμφωνα με τον Νεγκάκη (2016) , ο κατ' εξοχήν τύπος κεφαλαιουχικής εταιρείας είναι η ανώνυμη εταιρεία με χαρακτηριστικό γνώρισμα το γεγονός πως το μετοχικό της κεφάλαιο διαιρείται σε ίσα τμήματα, τις μετοχές.

Το αντικείμενο δραστηριότητας της εταιρείας του πρακτικού παραδείγματος σχετίζεται με την κατασκευή και λειτουργία ξενοδοχείων και άλλων τουριστικών εγκαταστάσεων, την οργάνωση συνεδρίων και την πραγματοποίηση κάθε είδους ναυτιλιακών και τουριστικών επιχειρήσεων. Η επιχείρηση ασχολείται ακόμη με την εμπορία τουριστικών ειδών και κάθε είδους γεωργική παραγωγή και εκμετάλλευση.

Ο «Κρητικός Αστήρ ΑΕ» με έδρα την Σκαλέτα Ρεθύμνου, απαρτίζεται από τρεις ξενοδοχειακές μονάδες. Τα δύο ξενοδοχεία εκ των τριών και συγκεκριμένα το «Creta Star» και το «Creta Royal» εδρεύουν στην Κρήτη, που αποτελεί το μεγαλύτερο νησί της Ελλάδας και ένα μοναδικό μέρος, φημισμένο για τη γαστρονομία, τις θάλασσες και τα αρχαιολογικά μνημεία.

Ως υποκατάστημα της εταιρείας, λογίζεται η ξενοδοχειακή μονάδα με τον διακριτικό τίτλο «Aegean Melathron» και διεύθυνση την Κρυοπηγή Χαλκιδικής.

Η ανάλυση των δεδομένων με τους αριθμοδείκτες καθίσταται περισσότερο ωφέλιμη μετά από σύγκριση με αντίστοιχους δείκτες άλλης εταιρείας με

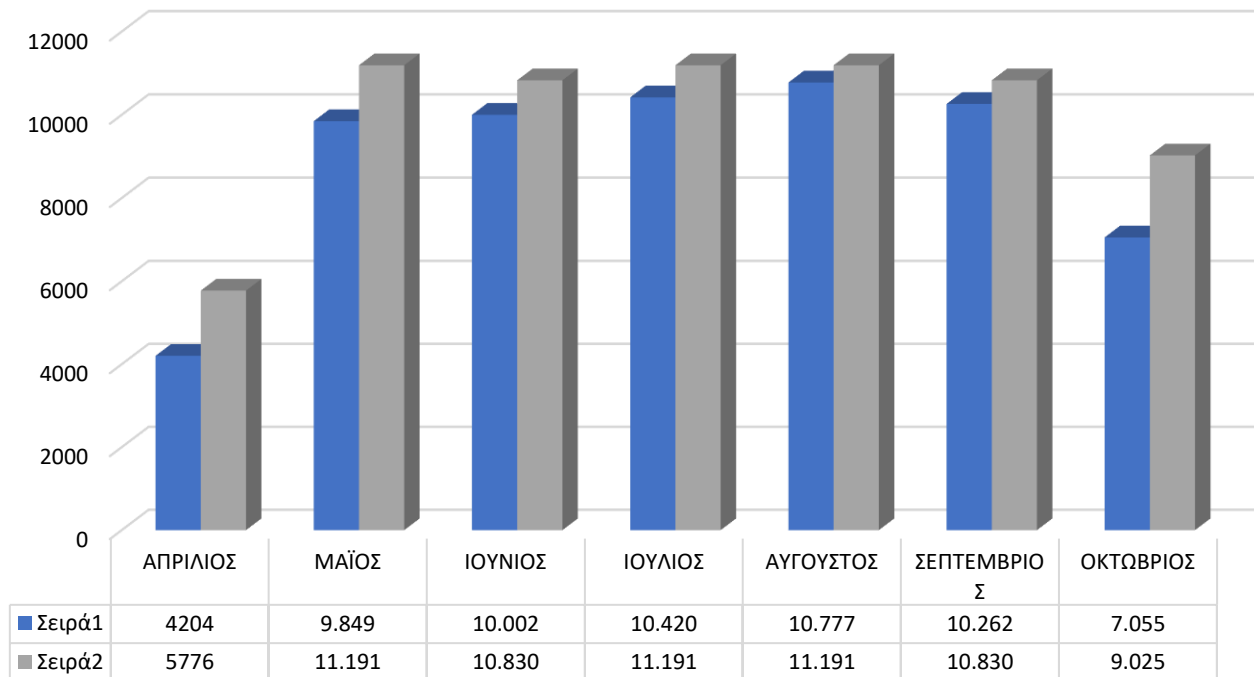
δραστηριοποίηση σε παρόμοιο επιχειρηματικό κλάδο. Έπειτα από αναζήτηση, άντλησα τις ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της Μ.Ε.Τ.Α. ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ, με διακριτικό τίτλο SEVEN STARS S.A., που συγκαταλέγεται στις μεγάλες οντότητες. Και σε αυτό το παράδειγμα η εταιρεία δραστηριοποιείται στο ξενοδοχειακό κλάδο, απαρτιζόμενη από δύο ξενοδοχειακές μονάδες, το Iberostar Creta Marine Hotel και Iberostar Creta Panorama & Mare Hotel, τα οποία είναι εποχικής λειτουργίας και βρίσκονται στο Πάνορμο Ρεθύμνου. Οι προαναφερθείσες ξενοδοχειακές μονάδες για το ημερολογιακό έτος 2020, υποδέχτηκαν επισκέπτες από 01/07/2020, ακριβώς όπως και τα ξενοδοχεία του Κρητικού Αστήρ.

Όσον αφορά στην πρακτική εφαρμογή των αριθμοδεικτών, κινήθηκα σε δύο διαφορετικούς άξονες. Το εσωτερικό λογιστήριο της εταιρείας Μ.Ε.Τ.Α. ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ μου παρέδωσε φύλλα εργασίας με πληροφορίες για τα διαθέσιμα δωμάτια, τις κλίνες και την πληρότητα του ξενοδοχείου τη φετινή τουριστική περίοδο. Ο δεύτερος άξονας μελέτης μου βασίστηκε στις ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις που εντόπισα στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο.

Με δεδομένα που κατέχω από το εσωτερικό λογιστήριο της εταιρείας λοιπόν για το ημερολογιακό έτος 2022, θέλησα να προσεγγίσω τα αποτελέσματα που αφορούν την πληρότητα της ξενοδοχειακής μονάδας Iberostar Creta Marine Hotel.

Σε ένα πρώτο στάδιο λοιπόν αξιοποίησα τον αριθμοδείκτη πληρότητας δωματίων ώστε να καταλήξω στα αντίστοιχα ποσοστά. Υπενθυμίζω πως όσο μεγαλύτερο είναι το ποσοστό πληρότητας τόσο πιο επιτυχημένη θεωρείται η επιχείρηση. Ο τύπος που χρησιμοποιείται είναι $\frac{\text{Ενοικιασθέντα Δωμάτια}}{\text{Διάθεσιμα Δωμάτια}} * 100$. Επομένως, για τον Μάιο 2022 για 9.849 κατειλημμένα δωμάτια σε συνολικά διαθέσιμα 11.191, το ποσοστό πληρότητας διαμορφώνεται σε 88,01%. Αντίστοιχα, στον Ιούνιο 2022 το ποσοστό πληρότητας με 10.002 δωμάτια σε σύνολο 10.830 δωματίων, το ποσοστό πληρότητας δωματίων υπολογίζεται σε 92,35%. Τον επόμενο μήνα με την ίδια μέθοδο καταλήγω στο συμπέρασμα πως το ποσοστό αγγίζει το 93,11%. Με την ίδια λογική κατέληξα στα ποσοστά πληρότητας και των επόμενων μηνών.

ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΔΩΜΑΤΙΩΝ 2022

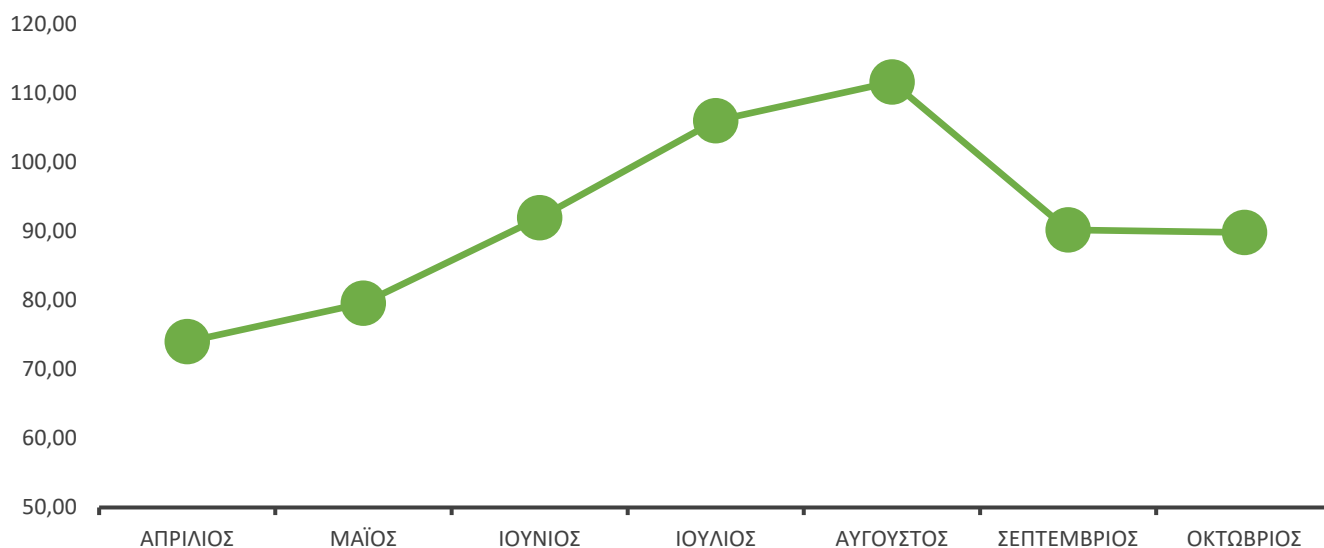
Διάγραμμα 4-1: Πληρότητα Δωματίων

Στην πρώτη σειρά του διαγράμματος παρουσιάζονται τα κατειλημμένα δωμάτια ανά μήνα ενώ στη δεύτερη σειρά τα διαθέσιμα. Σύμφωνα με το παραπάνω διάγραμμα, η ξενοδοχειακή μονάδα άγγιξε υψηλά ποσοστά πληρότητας τους μήνες λειτουργίας του τρέχοντος έτους, γεγονός ευόιονο για όλες τις λειτουργίες της μονάδας.

Εναλλακτικός δείκτης μέτρησης απόδοσης στον κλάδο των ξενοδοχείων αποτελεί ο δείκτης πληρότητας κρεβατιών. Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, ο τύπος ισούται με $\frac{\text{Χρησιμοποιούμενες Κλίνες}}{\text{Διαθέσιμα Δωμάτια}} * 100$.

Αξιοποιώντας λοιπόν τον αριθμοδείκτη πληρότητας κρεβατιών και τα δεδομένα που έχω στη διάθεση μου κατήρτισα το παρακάτω διάγραμμα για τους μήνες Απρίλιο έως και Οκτώβριο 2022, όπου το ξενοδοχείο Iberostar Creta Marine βρισκόταν σε λειτουργία.

ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΚΛΙΝΩΝ 2022

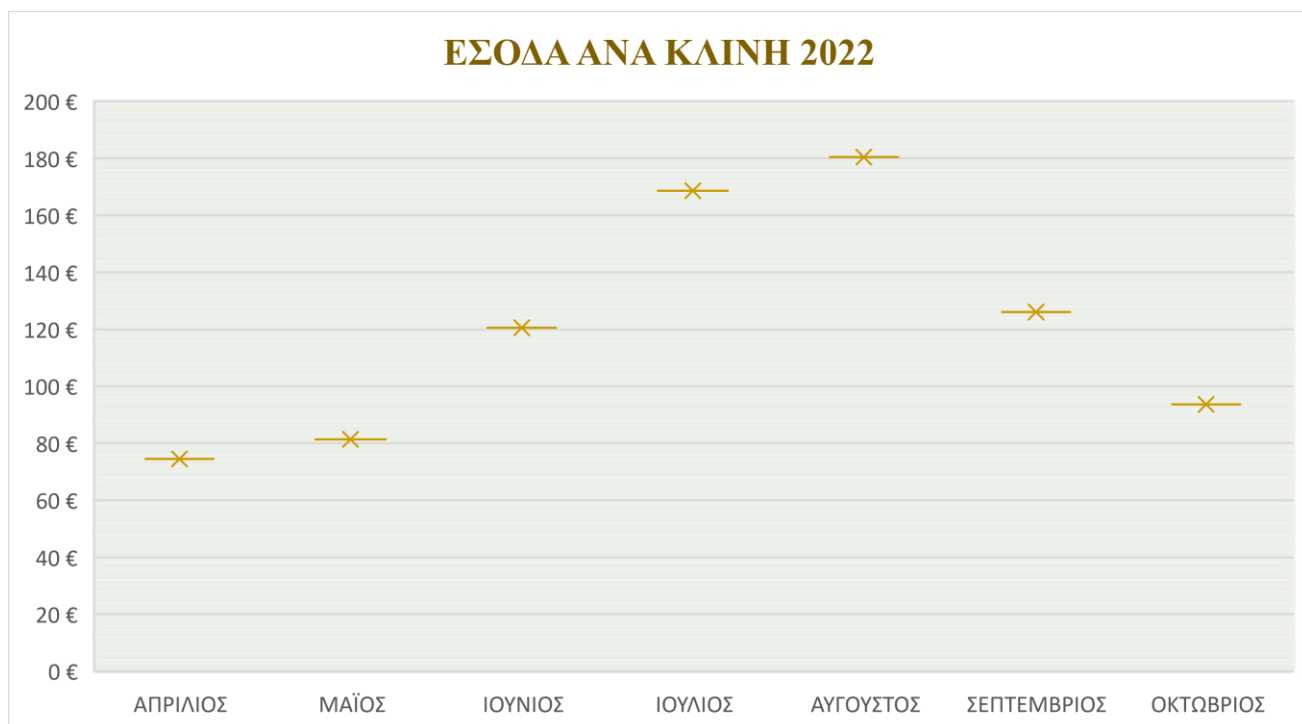

Διάγραμμα 4-2: Αριθμοδείκτης πληρότητας κλινών

Ο αριθμοδείκτης πληρότητας κλινών κινήθηκε σε ανάλογα επίπεδα με τον αριθμοδείκτη πληρότητας δωματίων. Παρουσιάζεται μια σταθερά ανοδική τάση κατά τη διάρκεια της θερινής σεζόν.

Προκειμένου να εντοπίσω τον μέσο όρο που έχει εισπραχθεί για το κάθε δωμάτιο, αξιοποίησα αριθμοδείκτη εσόδων και συγκεκριμένα το δείκτη μέσης τιμής δωματίων. Το αποτέλεσμα δίνεται από τη διαίρεση των Εσόδων διανυκτερεύσεων προς τον αριθμό των ενοικιασθέντων δωματίων.

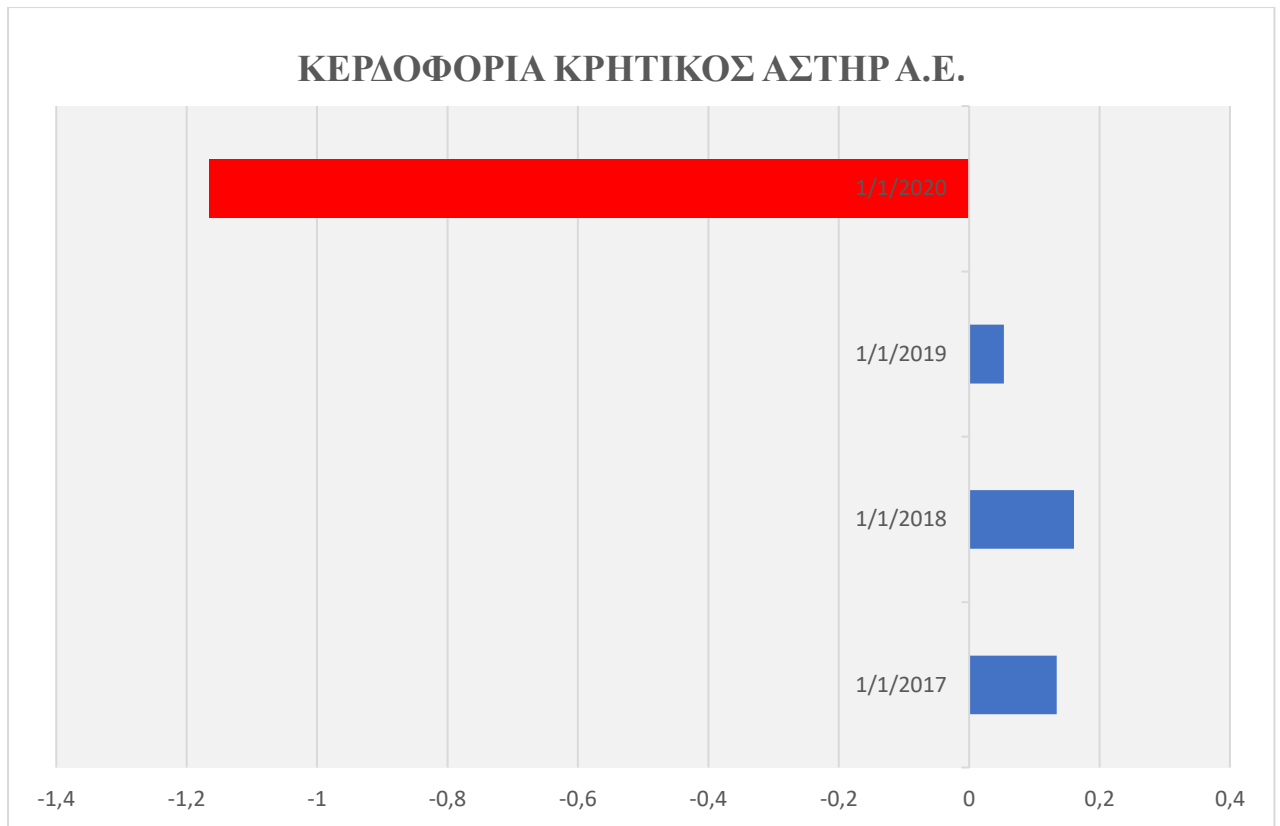
Συμπεραίνω μια ανοδική τάση του ημερήσιου εσόδου ανά κλίνη, η οποία δικαιολογείται πλήρως εάν λάβουμε υπόψιν την εποχικότητα. Τα υψηλότερα επίπεδα του ημερήσιου εσόδου εντοπίζεται τον Αύγουστο και τον Ιούλιο, με τον Σεπτέμβριο και του Ιούνιο να ακολουθούν.

Διάγραμμα 4-3: Κατανομή εσόδων ανά κλίνη

Στο δεύτερο στάδιο της πρακτικής εφαρμογής των αριθμοδεικτών, αξιοποιώντας τις ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της εταιρείας Κρητικός Αστήρ Ανώνυμος Εταιρεία Ξενοδοχειακών Ναυτιλιακών και εμπορικών επιχειρήσεων, όπως αναρτήθηκαν στο Γ.Ε.Μ.Η, μελέτησα και προσπάθησα να αποδώσω μέσω διαγραμμάτων τους βασικότερους δείκτες της οικονομικής πορείας, όπως το λειτουργικό περιθώριο κέρδους για τα ημερολογιακά έτη 2016 έως 2020. Το λειτουργικό περιθώριο κέρδους εντάσσεται στους αριθμοδείκτες ρευστότητας και προκύπτει από τη διαίρεση των Κερδών πριν από τόκους και φόρους με τις πωλήσεις.

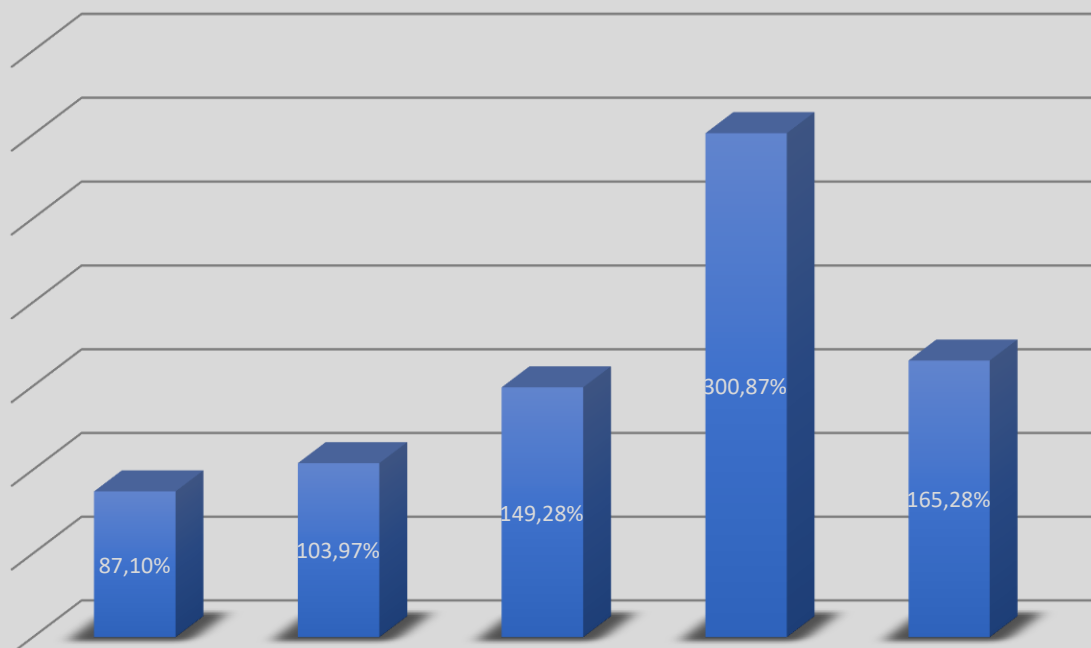
Βέβαια, άξια αναφοράς είναι η πρωτοφανής κρίση στην παγκόσμια υγεία και οικονομία την οποία προκάλεσε η πανδημία του Covid-19. Το 2020 αποτέλεσε την χειρότερη χρονιά στην ιστορία του τουρισμού σε παγκόσμιο επίπεδο.

Διάγραμμα 4-4: Σύγκριση κερδοφορίας με προηγούμενα έτη

Το διάγραμμα αντικατοπτρίζει ακριβώς όσα αναλύθηκαν προηγουμένως σχετικά με την επιδημιολογική κρίση. Οι δραστηριότητες της ξενοδοχειακής εταιρείας ελαττώθηκαν δραματικά εξαιτίας της εξάπλωσης της πανδημίας, των περιορισμών στις μετακινήσεις και της μικρής ζήτησης για ταξίδια. Ενδεικτικά, τα ξενοδοχεία της εταιρείας ξεκίνησαν την λειτουργία τους από την 1^η Ιουλίου 2020. Κατόπιν κυβερνητικής εντολής, αντί για την προγραμματισμένη υποδοχή επισκεπτών την 1^η Απριλίου του 2020. Μάλιστα, τη θερινή σεζόν του 2020 ένα εκ των τριών ξενοδοχείων της εταιρείας, το Creta Royal, δε λειτούργησε. Η κερδοφορία υπέστη ένα σημαντικό πλήγμα.

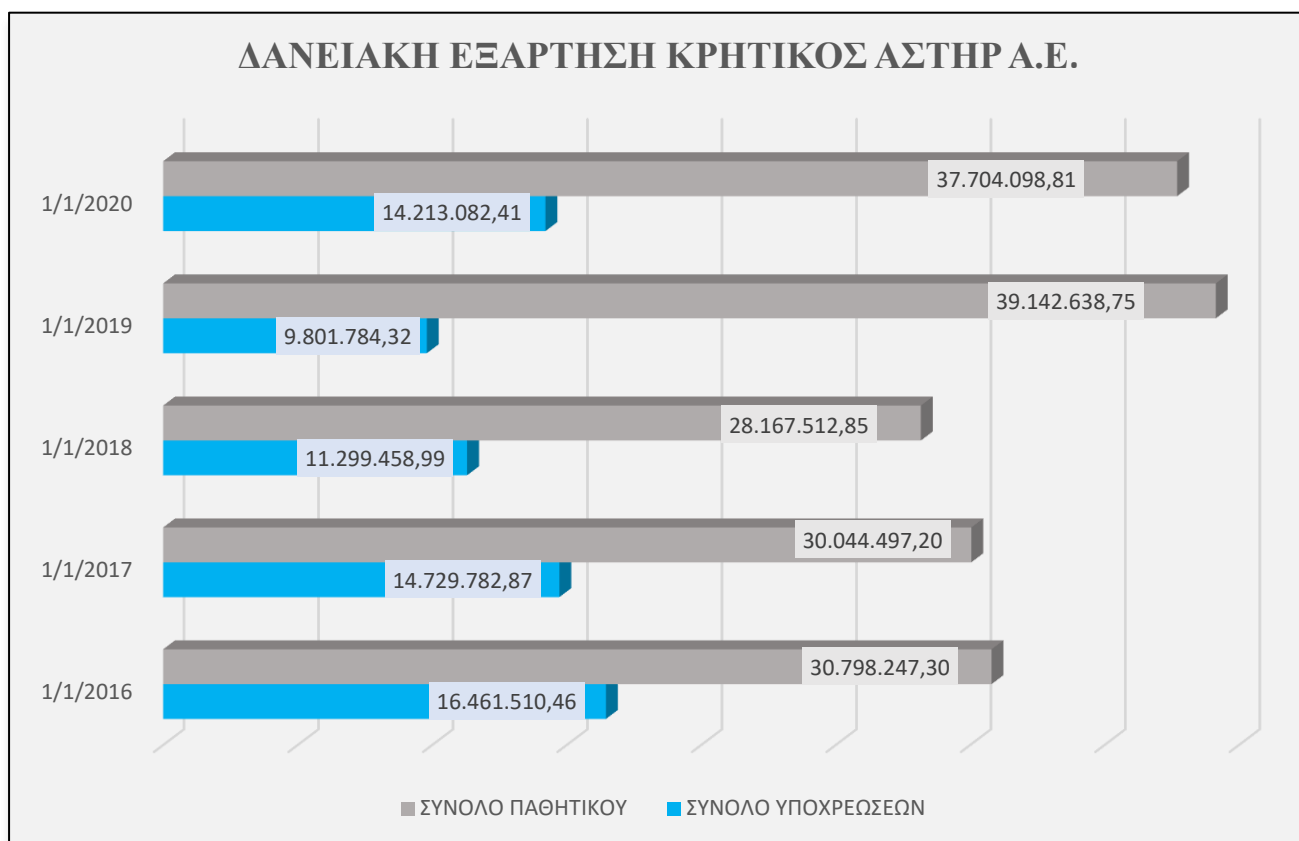
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΡΗΤΙΚΟΣ ΑΣΤΗΡ Α.Ε.

Διάγραμμα 4-5: Αποτελέσματα οικονομικής διάρθρωσης

Προκειμένου να εντοπίσω την οικονομική αντάρκεια της εταιρείας, με τη βοήθεια του αριθμοδείκτη οικονομικής διάρθρωσης, προχώρησα στη διαίρεση της καθαρής θέσης της επιχείρησης προς το σύνολο των υποχρεώσεων, σύμφωνα με τις ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Προβάλλεται μια σταθερά ανοδική πορεία της εταιρείας τα τελευταία έτη που αναχαιτίστηκε από την εμφάνιση της πανδημίας.

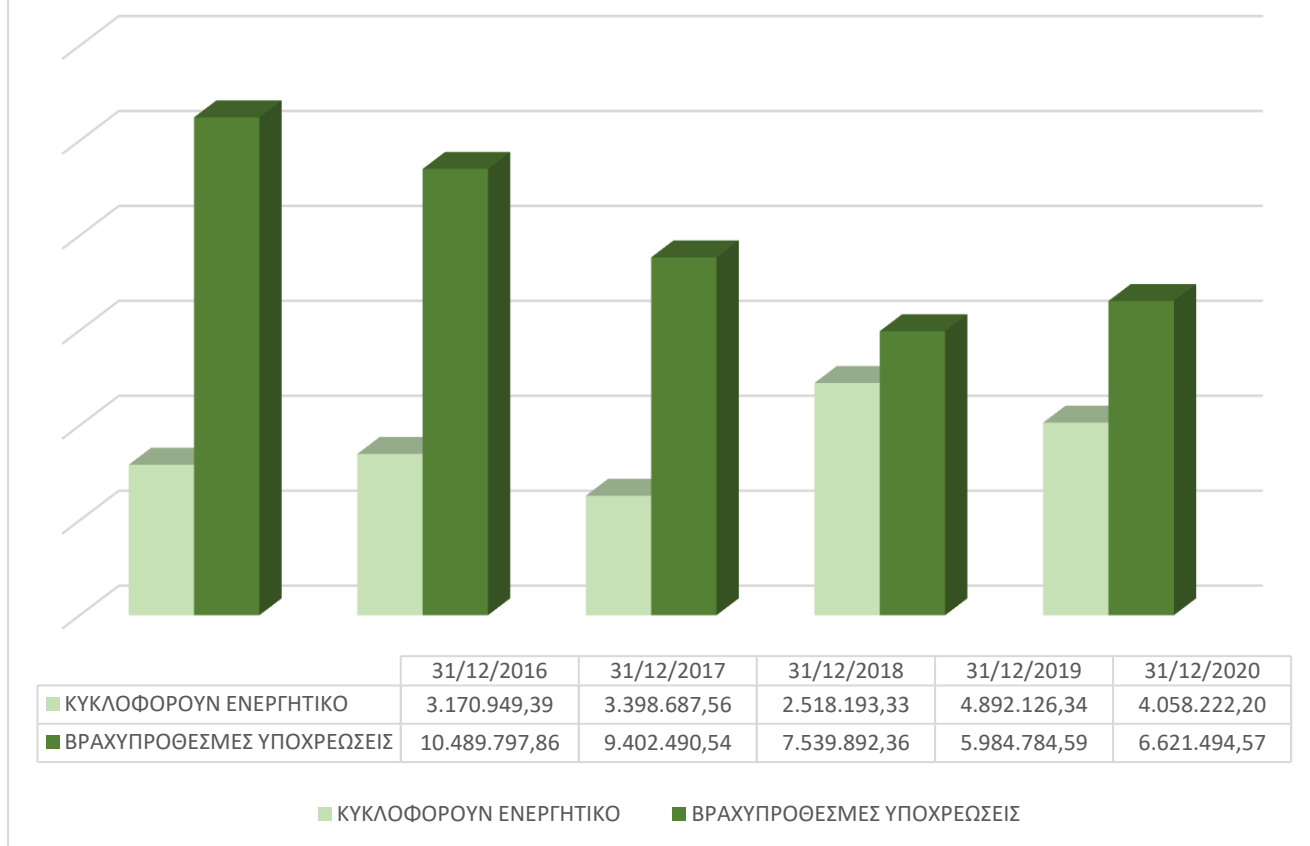
Η διαίρεση του συνόλου των υποχρεώσεων με το σύνολο του παθητικού της εταιρείας αποδίδει χρήσιμα συμπεράσματα για τη δανειακή εξάρτηση της επιχείρησης. Η σημασία του συγκεκριμένου αριθμοδείκτη κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική. Και σε αυτή την περίπτωση αξιοποίησα δεδομένα από τις αναρτημένες στο ΓΕΜΗ ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Διάγραμμα 4-6: Αριθμοδείκτης δανειακής εξάρτησης

Η σειρά με το μπλε χρώμα απεικονίζει το σύνολο των υποχρεώσεων ενώ η γκρι σειρά αντικατοπτρίζει το σύνολο του παθητικού. Διαπιστώνω πως η δανειακή εξάρτηση της εταιρείας μειώνεται τα τελευταία έτη, γεγονός που σηματοδοτεί την ευοίωνη πορεία της επιχείρησης. Και σε αυτό το διάγραμμα προβάλλεται η αύξηση της δανειακής εξάρτησης κατά την εμφάνιση της πανδημίας το ημερολογιακό έτος 2020.

ΓΕΝΙΚΗ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ ΚΡΗΤΙΚΟΣ ΑΣΤΗΡ Α.Ε.

Διάγραμμα 4-5: Αριθμοδείκτης γενικής ρευστότητας

Όπως αναφέρθηκε σε παραπάνω κεφάλαιο, αξιοσημείωτος δείκτης αναφορικά με την πορεία της εταιρείας αποτελεί ο αριθμοδείκτης γενικής ρευστότητας. Αντικατοπτρίζει την ικανότητα της επιχείρησης να καλύπτει τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της με στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού που μπορούν να μετατραπούν σε μετρητά εντός της περιόδου λήξης των υποχρεώσεων. Μάλιστα, ο αριθμοδείκτης γενικής ρευστότητας χαρακτηρίζει την επιχειρηματική προσωπικότητα της επιχείρησης.

Σύμφωνα με το ανωτέρω διάγραμμα που απεικονίζει στην πρώτη στήλη το σύνολο του κυκλοφορούντος ενεργητικού και στη δεύτερη στήλη το σύνολο των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων, στα ημερολογιακά έτη 2016,2017,2018,2019 και 2020 ο δείκτης γενικής ρευστότητας σχηματίστηκε ως εξής:

Πίνακας 4-1: Διαχρονική πορεία γενικής ρευστότητας

31/12/2016	0,3
31/12/2017	0,36
31/12/2018	0,33
31/12/2019	0,81
31/12/2020	0,61

Και στα πέντε ημερολογιακά έτη παρατηρείται πως η τιμή του δείκτη είναι μικρότερη της μονάδας. Ωστόσο χάρη στον υψηλό κύκλο εργασιών και τον υψηλό δείκτη είσπραξης των απαιτήσεων, η εταιρεία αποπληρώνει εμπρόθεσμα τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της.

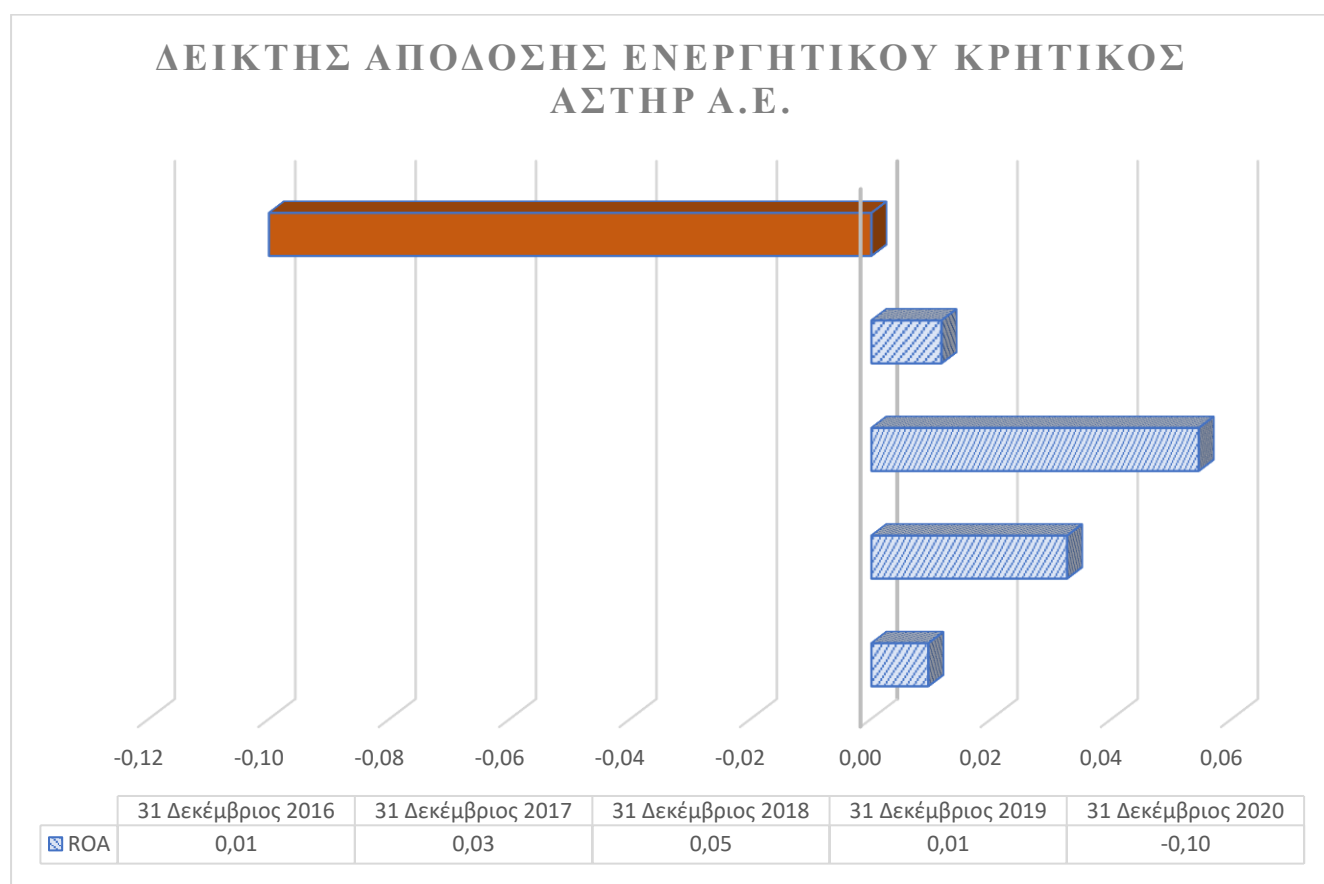
Το έτος 2019 παρείχε ευοίωνες ενδείξεις με τα αποτελέσματα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Διάγραμμα 4-8: Αριθμοδείκτης είσπραξης απαιτήσεων

Για την εξέταση της ρευστότητας και κερδοφορίας της ξενοδοχειακής επιχείρησης, χρησιμοποιήσα και ένα εκ των δεικτών δραστηριότητας και συγκεκριμένα τον αριθμοδείκτη μέσης περιόδου είσπραξης απαιτήσεων, που προκύπτει από τη διαίρεση

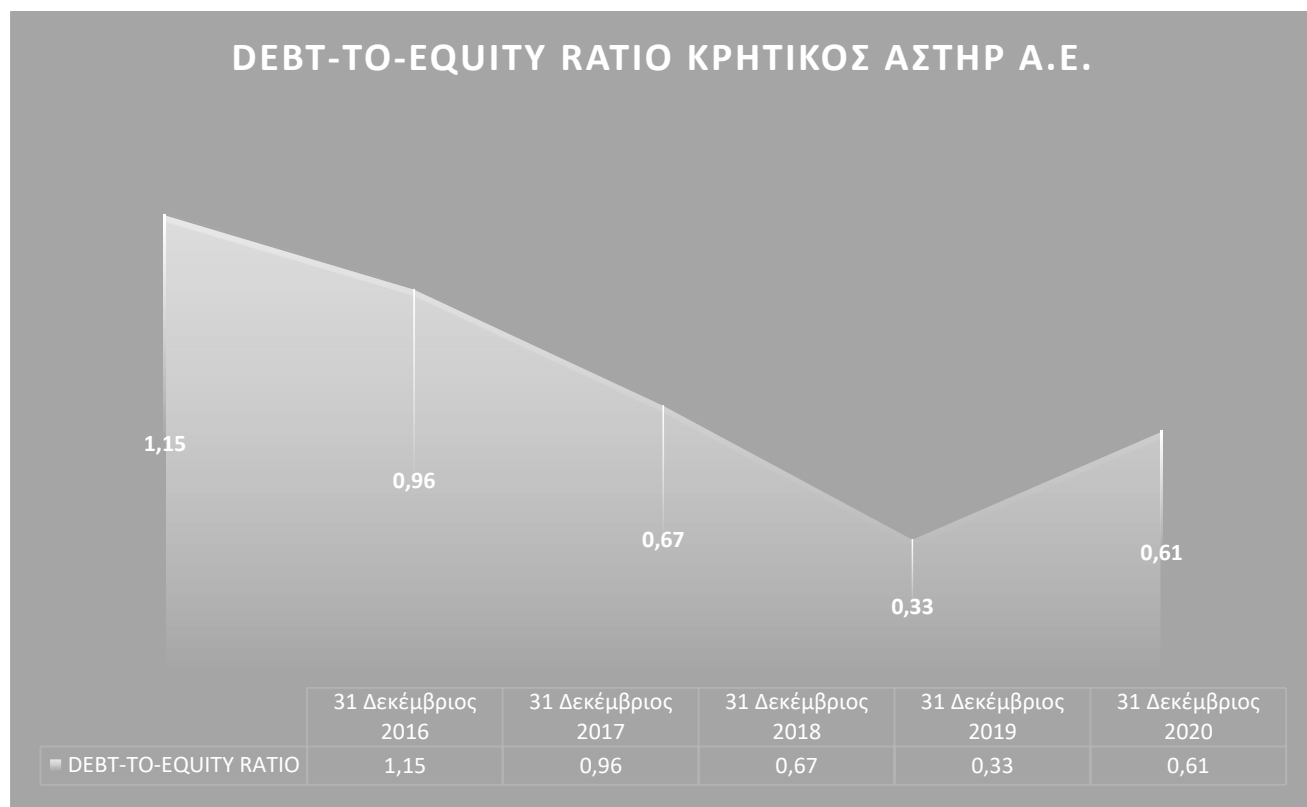
των απαιτήσεων προς τις πωλήσεις που πραγματοποιήθηκαν μέσα σε ένα ημερολογιακό έτος * 360 και παρέχει πληροφορίες για το χρονικό διάστημα αναμονής είσπραξης των απαιτήσεων από την οικονομική οντότητα. Τα δυο τελευταία έτη ο αριθμοδείκτης εμφανίζεται υψηλός. Και σε αυτή την περίπτωση , δε μπορούμε να παραβλέψουμε τις επιπτώσεις της πανδημίας.

Διάγραμμα 4-9: Αριθμοδείκτης απόδοσης Ενεργητικού

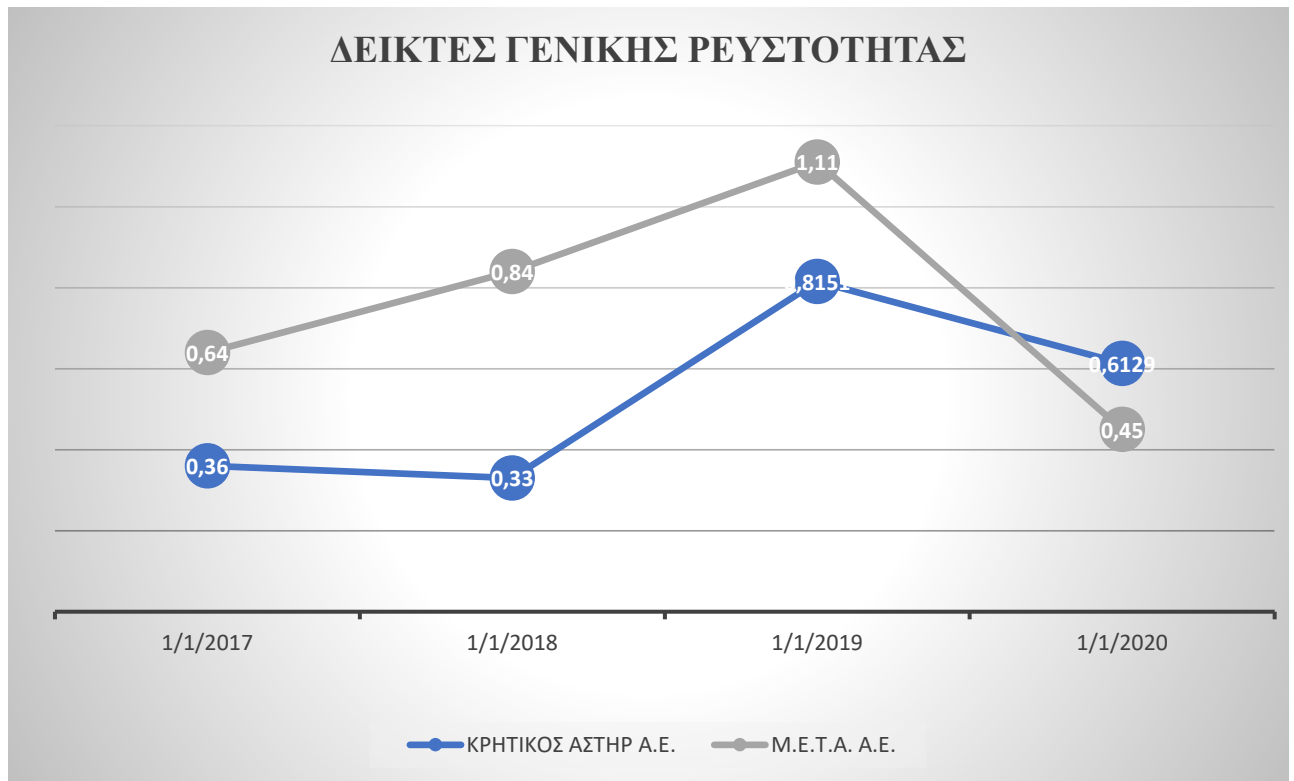
Ο δείκτης ROA (Return on Assets) όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο προκύπτει από τη διαίρεση των καθαρών κερδών προς το σύνολο του Ενεργητικού και παρέχει ενδείξεις αναφορικά με τα ποσοστά κερδοφορίας μιας επιχείρησης σε αναλογία με το συνολικό Ενεργητικό της. Όσο υψηλότερος είναι ο δείκτης, τόσο πιο γρήγορα και αποτελεσματικά επιτυγχάνεται είναι η μετατροπή των χρημάτων σε καθαρό εισόδημα και αντίστοιχα κερδίζει η εταιρεία περισσότερα χρήματα με

λογιότερες επενδύσεις. Για το ημερολογιακό έτος 2020, ο δείκτης εμφανίζεται με αρνητικό πρόσημο.

Διάγραμμα 4-10: Δείκτης Χρέους προς Ίδια Κεφάλαια

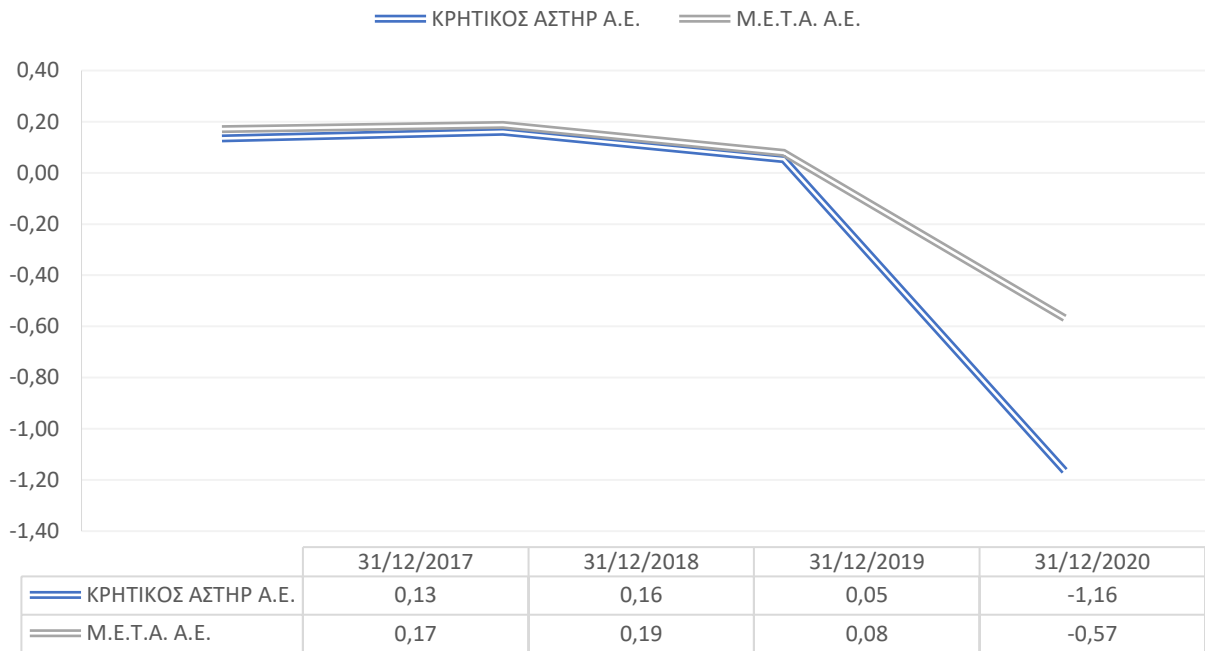
Η μελέτη του κινδύνου που διατρέχει η επιχείρηση δίνεται από τον αριθμοδείκτη χρέους προς ίδια κεφάλαια. Στην περίπτωση του ΚΡΗΤΙΚΟΥ ΑΣΤΗΡ Α.Ε. ο δείκτης βρίσκεται σε επίπεδα χαμηλότερα της μονάδας, χαρακτηριστικό της οικονομικής υγείας της επιχείρησης. Τα κεφάλαια είναι περισσότερα από το χρέος της και η εξασφάλιση δανειακής υποστήριξης είναι πιο εύκολη.

Διάγραμμα 4-11: Σύγκριση Γενικής Ρευστότητας

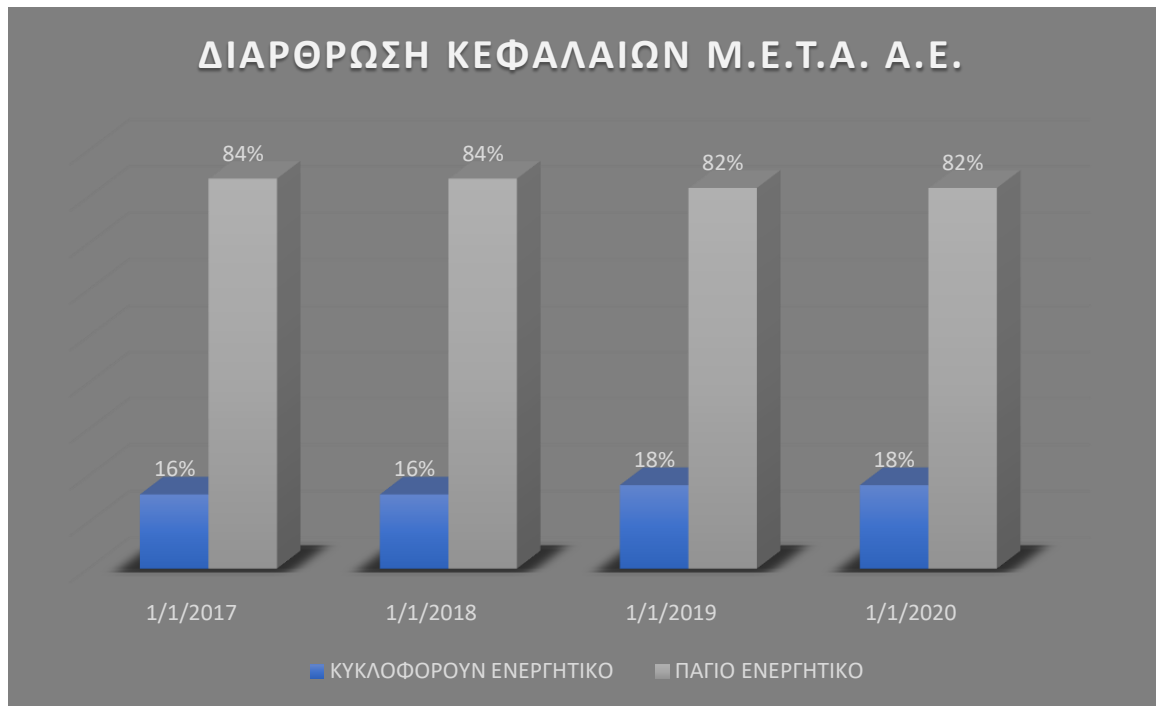
Τα συμπεράσματα που προκύπτουν από το διάγραμμα είναι ξεκάθαρα. Η Μ.Ε.Τ.Α. Α.Ε. ακολουθεί μια σταθερά ανοδική πορεία, με τον αριθμοδείκτη να ξεπερνάει μάλιστα και το στόχο της μονάδας, ένα έτος πριν το ξέσπασμα της πανδημίας. Στον αντίποδα, η επιδημιολογική κρίση επηρέασε αισθητά την Μ.Ε.Τ.Α. με το δείκτη να υποχωρεί αισθητά σε χαμηλά επίπεδα.

OPERATING PROFIT MARGIN

Διάγραμμα 4-12: Λειτουργικό Περιθώριο Κέρδους

Τα αποτελέσματα από τη σύγκριση του λειτουργικού περιθωρίου κέρδους μεταξύ των δύο εταιρειών παρουσιάζει τις δυσκολίες στην αντιμετώπιση των δυσχερών επιπτώσεων της πανδημίας. Τα προηγούμενα έτη, ο δείκτης των δύο εταιρειών κινήθηκε σε επίπεδα που υποδεικνύουν τη σταθερότητα και την αποτελεσματικότητά τους.

Διάγραμμα: 4-13: Διάρθρωση Κεφαλαίων

Κατόπιν, επιδίωξα να αναλύσω τη διάρθρωση κεφαλαίων της εταιρείας Μ.Ε.Τ.Α. Α.Ε, να διαπιστώσω δηλαδή, την αναλογία κεφαλαίων που έχει διατεθεί σε κυκλοφοριακό και πάγιο ενεργητικό. Ο ισχυρισμός πως οι ξενοδοχειακές μονάδες χαρακτηρίζονται από υψηλό βαθμό παγιοποίησης επιβεβαιώνεται από το παραπάνω διάγραμμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟΥ ΚΛΑΔΟΥ

5.1 Εισαγωγή

Με το πέρας του δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, ο κλάδος του τουρισμού παρουσίασε μια αξιοσημείωτη ανάπτυξη με σταθερά ανοδική πορεία. Το ξέσπασμα της πανδημίας στις αρχές του ημερολογιακού έτους 2020 προκάλεσε μια άνευ προηγουμένου μείωση της τουριστικής δραστηριότητας με καιρίες επιπτώσεις σε θέσεις εργασίας και σε επιχειρήσεις. Οι προοπτικές για τον τουρισμό προβάλλονται στην έρευνα ως αβέβαιες και σε συνάρτηση με την οικονομική, την επιδημιολογική κρίση και με τους παράγοντες της ζήτησης και προσφοράς. Μάλιστα, εκτιμάται πως ο κλάδος του τουρισμού είναι αυτός που θα ανακάμψει τελευταίος. Η επαναφορά του τουρισμού σε υψηλά επίπεδα αποτελεί προτεραιότητα, ωστόσο ο τομέας πρέπει να γίνει περισσότερο ανθεκτικός και βιώσιμος

5.2 Η αποτελεσματική διοίκηση ως καθοριστικός παράγοντας στην επόμενη ημέρα μετά την πανδημία

Μια ξενοδοχειακή επιχείρηση αποτελεί μια «ανοιχτή» οικονομία, που αλληλοεπιδρά με το περιβάλλον της και επηρεάζεται άμεσα και με έμμεσο τρόπο από τις διεθνείς εξελίξεις, καθώς και από τα δρώμενα στο εσωτερικό της χώρας.²⁸

Ο COVID-19 προκάλεσε μια αλυσίδα μεταβολών στον τουρισμό και ειδικότερα στον κλάδο της φιλοξενίας. Δεν αποτελεί υπερβολή ο ισχυρισμός πως η βιομηχανία της φιλοξενίας έχει υποστεί τις χειρότερες επιπτώσεις από την πανδημία. Η φιλοξενία,

²⁸ Montana, Charnov, (2000).

η οποία στηρίζεται κατά βάση στην αλληλεπίδραση μεταξύ επισκεπτών, υπηρεσιών και άλλων παραγόντων αυτή τη στιγμή αιμορραγεί εξαιτίας του COVID-19. Οι ζημιές που προκλήθηκαν κατά τον πρώτο μήνα των περιορισμών, ανήλθαν στο 90% των διεθνών καταλυμάτων. Εν μέσω αυτής της απρόβλεπτης παγκόσμιας κατάστασης και αναγνωρίζοντας την καταστροφή που προκλήθηκε στον τουρισμό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε στις 13 Μαΐου 2020 οδηγίες επικεντρώνοντας κυρίως σε συμβουλές και συστάσεις με σκοπό να βοηθήσουν τα κράτη, ώστε να μετριάσουν τους περιορισμούς στους ταξιδιώτες και να αξιολογήσουν τις συνθήκες σύμφωνα με τα ισχύοντα υγειονομικά πρωτόκολλα. Πραγματικά, ο αντίκτυπος της επιδημικής κρίσης δεν αποτελεί εθνικό ζήτημα. Απεναντίας, χρειάζεται διεθνή αφύπνιση. Αυτός είναι και ο λόγος που η κρίση πρέπει να διαχειριστεί με προσοχή, και ένας μορφωμένος και ενημερωμένος διευθυντής απαιτείται για να αντιμετωπίσει τέτοιες προκλήσεις.

Η διαχείριση των κρίσεων σχετίζεται με την προετοιμασία των ξενοδοχείων για επιβίωση πριν αλλά και με το πέρας της κρίσης. Την ίδια στιγμή, επιχορηγεί τις επιχειρήσεις με ωφέλιμα εργαλεία, τα οποία συντελούν στην ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων και στην υπερισχύ έναντι μιας δυνητικής κατάρρευσης. Μάλιστα, έχει διατυπωθεί πως οι εξωτερικές κρίσεις προκαλούνται από τη φύση και το κοινωνικό περιβάλλον. Η συγκεκριμένη έρευνα ανιχνεύει τις πρακτικές διαχείρισης κρίσεων σχετικά με τη βιομηχανία της φιλοξενίας κατά τη διάρκεια του COVID-19. Τα ερωτήματα που τίθενται σχετίζονται με την ικανότητα αντίληψης των διευθυντών ξενοδοχείων, όσον αφορά τη σπουδαιότητα των εφαρμογών διαχείρισης, καθώς και τις ενέργειες που οφείλουν να λάβουν για την αντίδραση τους απέναντι στην πανδημία.

29

5.3 Επικρατούσες συνθήκες στην Ελλάδα

Κατά τη θερινή σεζόν του 2021, εντοπίζεται ανάκαμψη του τουριστικού προϊόντος με αποτέλεσμα την επάνοδο μέρους της απωλεσθείσας δυναμικής των ξενοδοχείων σε επίπεδο εσόδων. Βέβαια λόγω των απαγορεύσεων μεγάλων συναθροίσεων, ισχυρό πλήγμα δέχθηκε ο συνεδριακός τουρισμός, τα επαγγελματικά ταξίδια σε μεγάλο βαθμό

²⁹ Pavlatos, Kostakis & Digkas, (2020).

έχουν υποκατασταθεί από τη διαδικτυακή επικοινωνία ενώ και οι κρουαζιέρες που τροφοδοτούσαν τα ξενοδοχεία έχουν περιοριστεί.

Το νέο έτος βρήκε τον κλάδο των ξενοδοχείων αντιμέτωπο με τις παρόμοιες δύσκολες συνθήκες σε ένα αβέβαιο επιχειρηματικό περιβάλλον, καθώς παρουσιάστηκαν νέες εξάρσεις και μεταλλάξεις του COVID-19. Αναμφίβολα, τα συστήματα υγείας όλων των κρατών δέχτηκαν αφόρητη πίεση και απετράπη η άρση των περιοριστικών μέτρων. Ωστόσο, μετά το πρώτο τρίμηνο του ημερολογιακού έτους 2022 παρατηρείται σταδιακή χαλάρωση των μέτρων με αποτέλεσμα οι συνθήκες να είναι ευνοϊκότερες για τις μετακινήσεις των επισκεπτών.

Η διοίκηση της εισηγμένης ΛΑΜΨΑ, ΑΕ εκτιμά πως η σταδιακή επάνοδος στα μεγέθη του 2019 αναμένεται να επιτευχθεί τη διετία 2023,2024 εξαιτίας των καταστρεπτικών συνεπειών που προκάλεσε η πανδημία στο ξενοδοχειακό κλάδο.³⁰

5.4 Μακροπρόθεσμα σχέδια δράσης για τον ελληνικό τουρισμό

Το βασικό αντικείμενο μελέτης της κοινοπραξίας Deloitte-Remaco για λογαριασμό του Ινστιτούτου του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΙΝΣΕΤΕ) σχετίζεται με την πορεία του ελληνικού τουρισμού προς το 2030. Απαιτούμενοι στόχοι είναι η διαμόρφωση τουριστικής πολιτικής για κάθε περιφέρεια, η περαιτέρω ανάπτυξη του ελληνικού τουρισμού με ταυτόχρονη αναβάθμιση των επιχειρήσεων του κλάδου και η διευκόλυνση της δικτύωσης των επιχειρήσεων και των συμπράξεων με στόχο την ανάδειξη τουριστικών προορισμών. Πρόκειται για μετάβαση από την αυθόρμητη στη στοχευμένη ανάπτυξη μέσα από έναν ολοκληρωμένο και ουσιαστικό σχεδιασμό.

Η μελέτη στοχεύει στη χρονική διεύρυνση της χρονική περιόδου στην επίτευξη καλύτερης γεωγραφικής κατανομής της τουριστικής ζήτησης και στην αύξηση της μέσης δαπάνης και της διάρκειας παραμονής των επισκεπτών.

Επίσης, προσδιορίζονται οι άξονες για την ανάπτυξη του ελληνικού τουρισμού. Η μελέτη επικεντρώνεται στη βελτίωση και την ανάπτυξη των υποδομών. Η βελτίωση

³⁰ Insider, (2022).

και η ανάπτυξη των υποδομών δύναται να πραγματοποιηθεί με την αναβάθμιση ή την κατασκευή νέων λιμενικών υποδομών, την επέκταση του σιδηροδρομικού δικτύου και τη βελτίωση της αστικής κινητικότητας. Κομβικής σημασίας κρίνεται η ενίσχυση των υποδομών υγείας και πολιτικής προστασίας και η ενίσχυση του επιπέδου φιλικότητας των προορισμών για άτομα με αναπηρία και κινητικά προβλήματα.

Μια στρατηγική κατεύθυνση αποτελεί η αναβάθμιση και η προώθηση του τουριστικού προϊόντος. Είναι αναγκαία η χάραξη στρατηγικής για τον εμπλουτισμό και τη σύνδεση των κύριων και συμπληρωματικών προϊόντων του ελληνικού τουρισμού με σκοπό την επίτευξη μοναδικών θεματικών εμπειριών σε κάθε Περιφέρεια, όπως ο Αγροτουρισμός, Οικοτουρισμός και η Γαστρονομία.

Κεντρικός άξονας της μελέτης είναι η ψηφιακή αναβάθμιση και μετασχηματισμός. Η ψηφιακή αναβάθμιση σχετίζεται με την ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών στον τομέα του τουρισμού και την ανάπτυξη έξυπνων εφαρμογών σε επιλεγμένους τουριστικούς πόλους της χώρας. Προτείνεται μάλιστα η προώθηση ευρυζωνικότητας 5G καθώς και η δωρεάν παροχή WI-FI σε περιοχές με αυξημένη τουριστική κίνηση.

Κατευθυντήρια γραμμή για το σχεδιασμό της επόμενης ημέρας στο κομμάτι του τουρισμού αποτελεί η προστασία του περιβάλλοντος και αειφορία. Προβλεπόμενος στόχος είναι η ανάδειξη της Ελλάδας σε έναν ελκυστικό και βιώσιμο προορισμό. Η συγκεκριμένη πρόταση για να έρθει εις πέρας απαιτούνται χωρικές αναπλάσεις, εκπόνηση σχεδίων περιβαλλοντικής διαχείρισης και έργα για τη βέλτιστη διαχείριση των απορριμμάτων. Εξ άλλου οφείλουμε να διατηρήσουμε και να αναδείξουμε τη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά της χώρας μας.

Ένας τελευταίος άξονας για την ανάπτυξη του ελληνικού τουρισμού περιστρέφεται γύρω από την ανάπτυξη επιχειρηματικότητας και την ενίσχυση των δεξιοτήτων. Η δημιουργία ενός κοινού κανονιστικού πλαισίου λειτουργίας για κάθε είδους κατάλυμα και η καθιέρωση ενός κοινού πλαισίου υγειονομικών πρωτοκόλλων θα οδηγήσουν θα επιφέρουν τον εκσυγχρονισμό και την επικαιροποίηση του ρυθμιστικού πλαισίου.

Επιπροσθέτως, προτείνεται ο εκσυγχρονισμός των εκπαιδευτικών δομών τουρισμού και των προγραμμάτων εκπαίδευσης, ώστε να καταρτιστούν οι επαγγελματίες του τουριστικού τομέα και τα λάβουν τα απαραίτητα εφόδια.

Κομβικής σημασίας κρίνεται η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και η ίδρυση καινοτόμων επιχειρήσεων στον τουρισμό. Η επίτευξη της παραπάνω πρότασης μπορεί να πραγματοποιηθεί με την προώθηση επενδύσεων αναβάθμισης υφιστάμενων ξενοδοχειακών επιχειρήσεων. Αξίζει να αναφερθεί πως πρέπει να στηριχθούν νεοφυείς επιχειρήσεις που εμπορεύονται καινοτόμα προϊόντα και παρουσιάζουν ξεχωριστές υπηρεσίες στους επισκέπτες.

Κυρίως, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της φιλοξενίας χρήζουν συμβουλευτικής υποστήριξης σε θέματα στόχευσης αγορών, διαχείρισης τεχνολογιών και ανάπτυξης τόσο τοπικών όσο κι διεθνών συνεργασιών.

Αποφασιστική σημασία κατέχει η αξιοποίηση των χρηματοδοτικών κρατικών και ευρωπαϊκών εργαλείων και προγραμμάτων για τη στελέχωση που προσωπικού της ξενοδοχειακής μονάδας και την περαιτέρω ανάπτυξη της οικονομικής οντότητας.³¹

Σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας Της Ελλάδος συγκριτικά με τον Ιούνιο του ημερολογιακού έτους 2019, η μέση δαπάνη ανά ταξίδι αυξήθηκε κατά 15,90% τον Ιούνιο του 2022. Βέβαια, η εισερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση μειώθηκε σε ποσοστό της τάξεως 11,00€. Τα προαναφερθέντα αποτελέσματα σηματοδοτούν το άλμα του ελληνικού τουρισμού σε επίπεδα υψηλότερα από την τελευταία «φυσιολογική χρονιά» πριν από το ξέσπασμα της πανδημίας.³²

5.5 Η προοπτική εξέλιξης του συνεδριακού τουρισμού

Η επιμήκυνση της τουριστικής σεζόν στη χώρα μας, ώστε να καλύπτει ολόκληρο το έτος αποτελεί ξεκάθαρα έναν από τους στόχους της ελληνικής κυβέρνησης. Το «δυνατό μας χαρτί» για την επίτευξη της φιλοδοξίας ονομάζεται συνεδριακός τουρισμός. Ο συνεδριακός τουρισμός αφορά επισκέπτες, οι οποίοι επενδύουν στην Ελλάδα αρκετά μεγαλύτερα ποσά από έναν απλό τουρίστα. Η Ελλάδα διαθέτει αξιόλογες υποδομές ενώ η ανάπτυξη του συνεδριακού και επαγγελματικού τουρισμού αποδεικνύεται από τα στοιχεία της ICCA (International Congress & Convention

³¹ ΣΕΤΕ, (2020).

³² Money review, (2022).

Association) για το ημερολογιακό έτος 2021, καθώς η Ελλάδα κατετάγη στην 17^η θέση σε παγκόσμιο επίπεδο και 10^η σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Ο συνεδριακός τουρισμός συμβάλλει τα μέγιστα στην ελληνική οικονομία, καθώς το κράτος εισπράττει άμεσα και έμμεσα φόρους. Επίσης, καταπολεμείται η ανεργία και ενισχύεται η απασχόληση και η αύξηση των θέσεων εργασίας, διότι με την οργάνωση των συνεδρίων εμπλέκονται έως και πενήντα διαφορετικά επαγγέλματα. Παράλληλα αυξάνεται η ζήτηση ταξιδιωτικών και τουριστικών υπηρεσιών και προσελκύνονται προσωπικότητες υψηλού επιπέδου που διαφημίζουν περαιτέρω τη χώρα μας στο εξωτερικό. Εν ολίγοις, η κατάκτηση μιας σημαντικής θέσης στον παγκόσμιο τουριστικό και συνεδριακό χάρτη έγκειται στην ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού.

Αναμφίβολα, προκειμένου να επιτύχουμε το επιθυμητό αποτέλεσμα, εκτός από το σημαίνοντα ρόλο της κυβέρνησης, οι επαγγελματίες του κλάδου οφείλουν να αποκτήσουν συνεργασία με εταιρικούς συμμάχους και να παρακολουθήσουν εκπαιδευτικά σεμινάρια ώστε να γνωρίσουν καλύτερα τον μαγευτικό κόσμο του συνεδριακού τουρισμού³³.

³³ Οικονομικός ταχυδρόμος, (2022)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

6.1 Γενικά συμπεράσματα

Η παρούσα διπλωματική εργασία επικεντρώθηκε στην ανάλυση της απόδοσης της ξενοδοχειακής μονάδας τόσο κατά το διάστημα της θερινής σεζόν του τρέχοντος ημερολογιακού έτους, όσο και διαχρονικά. Μάλιστα, πραγματοποιήθηκε σύγκριση με επιχείρηση που δραστηριοποιείται στον ίδιο κλάδο εκμετάλλευσης.

Τα ποσοστά πληρότητας δωματίων και κλινών κινήθηκαν σε ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα την περίοδο λειτουργίας της ξενοδοχειακής μονάδας το 2022, κάτι που υποδεικνύει την επιστροφή στην κανονικότητα για τον ελληνικό τουρισμό.

Σχετικά με τη χρηματοοικονομική μελέτη, η κερδοφορία και η γενική ρευστότητα της ανώνυμης εταιρίας Κρητικός Αστήρ, περιορίστηκαν δραματικά την καταστροφική χρονιά του 2020, γεγονός που οφείλεται στο ξέσπασμα και την εξάπλωση της επιδημιολογικής κρίσης, Covid-19. Η πανδημία αποτέλεσε τη «δαμόκλειο σπάθη» της παγκόσμιας οικονομίας, με τη βιομηχανία του τουρισμού να πλήττεται σημαντικά. Τα αποτελέσματα από την αξιοποίηση των αριθμοδεικτών παρουσιάζουν αρκετά κοινά σημεία μεταξύ των δύο εταιρειών της εργασίας.

Ένας στόχος που μπορεί να τεθεί από τη διοίκηση είναι αυτός της μονάδας για τη γενική ρευστότητα, ώστε να θεμελιώσει την εικόνα της υγιούς επιχείρησης. Αναμφίβολα, το λειτουργικό περιθώριο κέρδους πρέπει να επιστρέψει σε θετικό πρόσημο, ενώ η επαναφορά της μέσης περιόδου είσπραξης απαιτήσεων σε χαμηλά επίπεδα αποτελεί αναγκαιότητα .

Οι δυσμενείς επιπτώσεις της πανδημίας εκτοπίστηκαν στη δανειακή εξάρτηση της εταιρείας, η οποία παρουσιάζεται αυξημένη το 2020 συγκριτικά με τα προηγούμενα έτη.

Στο κομμάτι της επόμενης μέρας μετά την πανδημία, παρουσιάστηκε η κομβική σημασία της αποτελεσματικής διοίκησης για τις ξενοδοχειακές μονάδες και προβλήθηκαν διάφορα σχέδια δράσης για το μελλοντικό διάστημα με έμφαση στο συνεδριακό τουρισμό. Εξ άλλου από τη Κυβέρνηση εξαγγέλθηκε πως ρεαλιστικός στόχος αποτελεί ο τουρισμός των δώδεκα μηνών και η ανάδειξη νέων προορισμών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Danchev, Παρατσιώκας (2012). «*Η Επίδραση του τουρισμού στην Ελληνική Οικονομία*», IOBE

Montana, P.-Charnov, B.(2000), *Μάνατζμεντ*, Αθήνα Κλειδάριθμος

Γεωργίου Γ. , Μπούσιος Θ. (2021). *Έλεγχοι Απόδοσης*. Αθήνα Εκδόσεις Παπαζήση

Εγκλιόν Μ. (2011). *Οργάνωση και διοίκηση ξενοδοχειακής μονάδας. Μελέτη περίπτωσης ξενοδοχείου 4**. Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πειραιώς

Ινστιτούτο Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (2020). *Ελληνικός Τουρισμός Σχέδια δράσης*

Ινστιτούτο Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (2020). *Η συμβολή του τουρισμού στην ελληνική οικονομία το 2020*

Κρυστάλλης Δ. (2012). «*Οργάνωση και λειτουργία ξενοδοχείου πόλεως*». Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πειραιώς

Λαγός, Δ. (2005). «*Τουριστική οικονομική*», Αθήνα Κριτική

Λεκαράκου Κ. (2020). *Ξενοδοχειακή Λογιστική*. Πειραιας. Εκδόσεις Εξέλιξη

Νεγκάκης Χ. και Κουσενίδης, Δ. (2020). *Κοστολόγηση και Διοικητική Λογιστική*. Θεσσαλονίκη Εκδόσεις Αειφόρος

Νεγκάκης Χ. (2016). *Λογιστική Εταιρειών*. Θεσσαλονίκη Εκδόσεις Αειφόρος

Νικολάε Γ. (2019). *Ίδρυση και οργάνωση ξενοδοχειακών μονάδων, μελέτες – περιπτώσεις*. Πανεπιστήμιο Πατρών

Νούλας, Α. (2020). *Χρηματοοικονομική διοίκηση: Επενδυτικές και Χρηματοδοτικές Αποφάσεις*. Αθήνα Τζιόλας

Προεδρικό διάταγμα 1123/1980

Ξενογλώσση

Lickorish L. Jenkins C. (2007). *An introduction to Tourism*. Butterworth-Heinemann

Odysseas Pavlatos, Hara Kostakis & Dimitrios Digkas. (2020). *Crisis management in the Greek hotel industry in response to Covid-19 pandemic*. Anatolia

Slattery P. (2002). *Journal of Hospitality Leisure, Sport and Tourism Education. Finding the Hospitality*

Smith J.L.(1994). *The tourism product*. Elsevier

Ionel M. (2016). *Hospitality Industry* University of Constanta

Διαδικτυακές πηγές

Banton, C. (2019). *Efficiency Definition*. Διαθέσιμο:
<https://www.investopedia.com/terms/e/efficiency.asp>

CFI (2019). *Limitations of Ratio Analysis*. Διαθέσιμο: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/finance/limitations-ratio-analysis>

OECD (22/10/2020) *Rebuilding tourism for the future: policy responses and recovery* <http://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/rebuilding-tourism-for-the-future-covid-19-policy-responses-and-recovery-bced9859/>

James O. Horrigan, (1968). *The Accounting Review - A Short History of Financial Ratio Analysis*

United Nations World tourism Organization (UNWTO, 2005) *Glossary of tourism terms* <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms>

<https://www.insider.gr/epiheiriseis/225402/lampsa-ti-dietia-2023-2024-i-epanafora-sta-xenodoheia>

<https://www.moneyreview.gr/business-and-finance/86834/tte-12-6-perissotera-apo-to-2019-afinei-o-mesos-toyristas-poes-ethnikotites-stirixan-tin-anakampsi/>

<https://www.ot.gr/2022/07/23/tourismos/synedriakos-tourismos-to-dynato-xarti-tis-elladas-gia-12mino-tourismo>